

Danskernes alkoholvaner 2018

Danskernes alkoholvaner 2018

Denne rapport er udarbejdet af analyse- og evalueringssenheten hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne ved:

Anne Sofie Plum Christensen

- Analyse- og evalueringsekonsulent, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på asc@cancer.dk og tlf.: 35 25 77 28

Maria Helene Jacobsen

- Studentermedhjælper, stud.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Maria Kristine Hagelskær Meyer

- Analyseeksulent, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Uddrag, herunder figurer og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Christensen ASP, Jacobsen MH & Meyer MKH

Danskernes alkoholvaner 2018

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2019

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Tlf.: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via www.alkohologkræft.dk

Forside: Colourbox

ISBN: 978-87-7064-422-8

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)

November 2019

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Alkohols sundhedskonsekvenser er omfangsrige og veldokumenterede. Alkohol er forbundet med øget risiko for ulykker, mere end 60 forskellige sygdomme og omkring 3.000 årlige dødsfald alene i Danmark. Siden 1988 har alkohol været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker. Alkohol øger risikoen for syv forskellige kræftformer: brystkræft, leverkræft, tyk- og endetarmskræft, samt kræft i mundhule, strube, svælg og spiserør.

For få danskere ved, at alkohol er kræftfremkaldende. Derfor satte Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden i 2017 og igen i 2018 fokus på sammenhængen mellem alkohol og kræft med mediekampagnen 'Alkohol gør noget ved os'. Indeværende rapport bygger på den dataindsamling, som blev gennemført umiddelbart efter mediekampagnen i 2018.

I denne rapport kortlægges alkoholvaner blandt danskere i alderen 18-74 år i 2018. Rapporten belyser danskernes viden, holdninger og adfærd i forhold til alkohol, og rapportens fund skal bidrage til at styrke det vidensgrundlag, som fremtidige forebyggelsesindsatser skal baseres på.

Peter Dalum, projektchef i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne.

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Sammenfatning	5
Konklusioner og anbefalinger	7
1. Indledning.....	9
Formål	9
Baggrund	9
Definitioner	10
2. Alkoholforbrug	11
Hvor ofte drikker danskerne alkohol?	11
Ugentligt alkoholforbrug samlet.....	12
Ugentligt alkoholforbrug – mænd	13
Ugentligt alkoholforbrug – kvinder.....	14
Indtag af 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-druk)	15
Hyppighed af fuldskab	17
Ønske om at nedsætte sit alkoholforbrug	19
3. Alkohol i forskellige situationer.....	21
Situationer, hvor danskerne drikker alkohol	21
I hvilke situationer, sætter danskerne mest pris på at drikke alkohol?.....	26
4. Holdninger til strukturelle forebyggelsestiltag	27
Holdninger til aldersgrænserne	27
Danskernes holdninger til forskellige forebyggelsestiltag	28
Udvikling i danskernes holdninger til aldersgrænserne.....	29
5. Den danske alkoholkultur.....	30
Hvad mener danskerne om alkoholforbruget i Danmark?	30
Har vi en kultur, hvor ”nej tak” til alkohol bliver accepteret?	31
Skal vi have en kultur, hvor ”nej tak” til alkohol bliver accepteret?.....	33
Alkohol og sociale fællesskaber	35
Alkoholfri alternativer	37
6. Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	39
Uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	39
Udvikling i uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol	40
Hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	41
Udvikling i hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft	43
Kendskab til sammenhængen mellem alkohol og forskellige kræftformer (hjulpet).....	44

Viden om, ved hvilket alkoholforbrug risikoen for kræft stiger.....	45
7. Kendskab til anbefalinger og genstandsgrænser	46
Samlet kendskab til lavrisikogrænserne	46
Kendskab til Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for mænd.....	47
Kendskab til Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for kvinder	49
Er det sundt at drikke alkohol?	51
8. Metode	53
Datagrundlag.....	53
Statistiske analyser.....	55
Begrænsninger ved webundersøgelser	55
Spørgsmål til undersøgelsen	56
Litteraturliste.....	57

Sammenfatning

I denne rapport kortlægges voksne danskernes alkoholvaner i 2018. Rapporten er baseret på data fra en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 3.070 danskere i alderen 18-74 år. Undersøgelsen er gennemført af analyseinstituttet Userneeds, og data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder, region og uddannelse. Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrykFondens alkoholkampagne.

Alkoholforbrug¹

Hovedparten af 18-74-årige danskere (79 % af mænd og 85 % af kvinder) angiver, at de drikker inden for Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser, som er på maksimalt 14 genstande om ugen for mænd og 7 for kvinder. 12 % af mænd og 11 % af kvinder angiver, at de overskrider lavrisikogrænsen - resten svarer "ved ikke" til spørgsmålet. De forskellige aldersgrupper har forskellige drikkemønstre. Eksempelvis falder andelen, der binge-drikker (indtag af 5 eller flere genstande ved én lejlighed) med alderen, mens de ældre aldersgrupper til gengæld drikker hyppigere end de yngre. 11 % af 18-74-årige danskere, der drikker alkohol, vil gerne nedsætte deres alkoholforbrug, og andelen stiger markant med stigende alkoholforbrug for både mænd og kvinder.

Alkohol i forskellige situationer

Flest danskere kan finde på at drikke alkohol til fest (72 %), til middage som gæst/med gæster (66 %), på restaurant (58 %), til maden derhjemme i weekenden (43 %), til koncerter (37 %), og til festivaler (33 %). Højest hver femte 18-74-årige drikker alkohol i andre situationer, såsom at gøre sig klar til fest (19 %), under madlavning (17 %), til maden derhjemme i hverdagen (17 %) osv. Relativt få drikker alkohol i situationer, der ikke er oplagt sociale, for eksempel lige når de er kommet hjem fra arbejde (7 %) eller inden sengetid (3 %).

Holdninger til strukturelle forebyggelsestiltag

Voksne danskere synes bedst om strukturelle forebyggelsestiltag, der ikke påvirker tilgængeligheden af alkohol for dem selv, men derimod alene begrænser tilgængeligheden af alkohol for børn og unge under 18 år. Således mener 63 %, at der bør være en 18 års aldersgrænse for køb af alkohol alle steder uanset alkoholprocent og 69 % synes, at det er en god idé at indføre strengere kontrol med, om butikker overtræder lovgivningen i forhold til salg af alkohol til unge (i forhold til aldersgrænserne). Lidt over halvdelen (56 %) synes endvidere godt om forslaget om at indføre en lov om, at unge skal være 18 år, før de kan købe alkohol på ungdomsuddannelser. Cirka halvdelen af danskerne (48 %) synes, at det er en god idé at forbyde alkoholreklamer og 44 % synes, at det er en god idé at gøre det obligatorisk at vise næringsindhold på alkohol. Forslag om at indføre minimumspriser på alkohol, mindske antallet af salgsteder eller at indskrænke tidsrummet for, hvornår alkohol kan sælges i detailhandlen, er de mindst populære forslag, idet kun henholdsvis 32 %, 30 % og 23 % synes godt om disse forslag – og disse forslag har flere modstandere end fortalere.

¹ Resultaterne for alkoholforbrug adskiller sig på visse områder fra Sundhedsstyrelsens rapport "Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2017", som er baseret på over 170.000 danskere fra 16 år og opefter. Her var bl.a. andelen, der overskred lavrisikogrænsen højere (knap 18 % for begge køn). Forskellen kan skyldes forskelle i respondentgrundlaget, og at spørgsmålene om ugentligt alkoholforbrug var formuleret forskelligt. Læs nærmere om forskellene i kapitel 2 i boksen "Tidligere danske undersøgelser viser at:"

Den danske alkoholkultur

Over halvdelen af 18-74-årige mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt. Samtidig oplever kun fire ud af ti (43 %), at vi har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige "nej tak" til alkohol i sociale sammenhænge, mens otte ud af ti (81 %) ønsker, at vi skal have en kultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol. Cirka hver tredje (31 %) mener, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvis man ikke drikker alkohol – og det gør sig især gældende for de 18-29-årige (47 %). Hver fjerde 18-74-årige savner alkoholfri alternativer til fester og/eller i andre sociale sammenhænge, og det gælder hver tredje i aldersgrupperne 18-29 år og 30-39 år.

Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Når 18-74-årige bliver spurgt helt åbent (uhjulpent) om, hvilke sygdomme de mener, at alkohol øger risikoen for, angiver 19 % 'kræft'. Når alkohol angives som én af flere svarmuligheder til spørgsmålet om, hvilke sygdomme/tilstande alkohol øger risikoen for, angiver 45 % 'kræft' – hvilket er lavere end for de øvrige nævnte sygdomme/tilstande bortset fra gigt/leddegigt. Danskerne mangler ligeledes viden om, hvilke kræftformer alkohol øger risikoen for. Af de kræftformer, hvor der er evidens for, at alkohol øger risikoen, er der størst kendskab til, at alkohol øger risikoen for leverkræft (38 %), efterfulgt af kræft i spiserøret (23 %) samt tyk- og endetarmskræft (22 %). Blot 14 % angiver hovedhalskræft og blot 8 % angiver brystkræft.

Kendskab til anbefalinger og genstandsgrænser

Kun 35 % af 18-74-årige danskere kan angive Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for både mænd (14 pr. uge) og kvinder (7 pr. uge). 39 % kan angive lavrisikogrænsen for mænd og 40 % kan angive grænsen for kvinder. Kendskabet til lavrisikogrænserne er højere blandt kvinder end mænd. Hver fjerde mand tror, at lavrisikogrænsen for mænd er højere, end den reelt er, mens hver femte kvinder tror, at lavrisikogrænsen for kvinder er højere, end den reelt er. 14 % af 18-74-årige er enige i, at det er sundt at drikke et par genstande om dagen, mens 49 % er uenige i udsagnet.

Konklusioner og anbefalinger

I dette afsnit er de vigtigste fund fremhævet, og der er fulgt op med anbefalinger til, hvordan forebyggelsesaktører kan arbejde videre med at skabe en sundere alkoholkultur blandt danskerne.

Konklusion: Mange danskere efterspørger en ny alkoholkultur

Mange danskere oplever, at danskernes alkoholforbrug er for højt, og samtidig ønsker flertallet en kultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol. Cirka hver tredje mener, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvis man ikke drikker alkohol, og hver fjerde savner alkoholfri alternativer – blandt yngre voksne er andelen endnu højere.

Anbefaling:

Alkoholindtag er en integreret del af den danske kultur, og derfor er vores kultur et vigtigt fokus i arbejdet for at skabe sundere alkoholvaner blandt danskerne. Det anbefales at arbejde for en kulturændring, så det bliver helt naturligt at indgå i fester og andre sociale fællesskaber, uanset om der er alkohol i glasset eller ej. I arbejdet kan der med fordel sættes fokus på at øge tilgængeligheden og synligheden af alkoholfri alternativer både i private sammenhænge og i restaurationsbranchen.

Konklusion: Danskerne bakker op om strukturel forebyggelse, der er målrettet børn og unge, men er mere skeptiske overfor tiltag, der rammer dem selv.

Et flertal af danskerne bakker op om strukturelle forebyggelsestiltag, der direkte er målrettet børn og unge. Eksempelvis mener 63 %, at der bør indføres en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol alle steder uanset alkoholprocent, og 7 ud af 10 (69 %) angiver, at det er en god idé at indføre strengere kontrol med, om butikker overtræder lovgivningen for salg af alkohol i forhold til aldersgrænserne. Derudover synes 56 % godt om forslaget om at indføre en lov om, at unge skal være 18 år, før de kan købe alkohol på ungdomsuddannelser. Der er samtidig relativt få, der er imod disse forslag. Strukturelle forebyggelsestiltag, der også rammer voksne, møder ikke samme opbakning, og særligt forslagene, der påvirker tilgængeligheden af alkohol, er mindre populære. Forslagene om at indføre forbud mod alkoholreklamer samt at gøre det obligatorisk at vise næringsindhold på alkohol har forholdsvis meget opbakning (henholdsvis 48 % og 44 % synes godt om), mens henholdsvis 19 % og 16 % er imod disse forslag.

Anbefaling

Der bør arbejdes for, at aldersgrænsen for køb af alkohol med en alkoholprocent på <16,5 % i detailhandlen hæves fra 16 til 18 år, da aldersgrænser for alkohol har betydning for unges forbrug. Samtidig er en øget håndhævelse af aldersgrænserne nødvendig for, at aldersgrænserne kan få den optimale effekt. Det anbefales at gøre politikerne opmærksomme på, at danskerne bakker op om en 18-års aldersgrænse og øget håndhævelse af aldersgrænserne i detailhandlen. Det anbefales endvidere at arbejde for øget opbakning til de øvrige strukturelle forebyggelsestiltag, som man ved virker, hvilket der formentligt er potentiale i, da der for alle forslagene er en del (18-31 %), der ikke har taget stilling til forslagene (svarer "hverken godt eller dårligt forslag").

Konklusion: Danskerne mangler viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Kun hver femte dansker (19 %) angiver, at alkohol øger risikoen for kræft, når de bliver spurgt helt åbent (uhjulpet), hvilke sygdomme alkohol øger risikoen for. Knap halvdelen (45 %) angiver kræft, når kræft er én af svarmulighederne til spørgsmålet om, hvilke sygdomme/tilstande alkohol øger risikoen for (hjulpet). Danskerne har desuden meget begrænset viden om, hvilke kræftformer alkohol øger risikoen for. Adspurgt med svarmuligheder, er det kun 38 %, der ved, at alkohol øger risikoen for

leverkræft, mens andelen er endnu lavere for kræft i spiserøret (23 %), tyk- og endetarmskræft (22 %), hovedhalskræft (14 %) og brystkræft (8 %).

Anbefaling:

Danskerne skal have viden om, at alkohol øger risikoen for kræft. Ved at hæve befolkningens vidensniveau om sammenhængen mellem alkohol og kræft, giver vi nemlig ikke alene danskerne mulighed for at tage stilling til deres alkoholforbrug på et oplyst grundlag, men kan formodentlig samtidig bidrage til at ændre holdninger og på sigt alkoholkulturen i Danmark. Der skal derfor arbejdes for at øge kendskabet til, at alkohol øger risikoen for kræft, herunder at der ikke skal et meget stort forbrug til, før risikoen stiger. Det er også relevant at øge danskernes viden om, hvilke kræftformer alkohol øger risikoen for, da det primært er leverkræft, som danskerne forbinder med alkohol.

Konklusion: Danskerne har lavt kendskab til Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholindtag

Kun cirka hver tredje 18-74-årige kan angive Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for både mænd og kvinder. Hver tredje mand (32 %) kan angive lavrisikogrænsen for mænd og hver anden kvinde (48 %) kan angive lavrisikogrænsen for kvinder – der er således mange både mænd og kvinder, der ikke ved, hvor grænsen går, hvis de vil have en lav risiko for at blive syge på grund af alkohol.

Anbefaling:

Det anbefales at øge oplysningen om Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser, for eksempel gennem oplysningskampagner.

1. Indledning

I denne rapport kortlægges alkoholvaner blandt danskere i alderen 18-74 år, danskernes holdninger til den danske alkoholkultur og strukturelle forebyggelsesindsatser, samt danskernes viden om genstandsgrænser og sammenhængen mellem alkohol og kræft. Som noget nyt i forhold til tidligere undersøgelser, belyser rapporten endvidere, i hvilke situationer danskerne drikker alkohol. Analyserne i denne rapport bygger på data fra 3.070 danskere i alderen 18-74 år. Dataindsamlingen er foretaget af analyseinstituttet Userneeds i perioden 19. november 2018 til 6. januar 2019 ved hjælp af et internetbaseret spørgeskema. Data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder, region og uddannelse.

Formål

Formålet med indeværende rapport er at give offentligheden – herunder politikere og presse – et indblik i danskernes viden, holdninger og adfærd i forhold til alkohol og den danske alkoholkultur. Resultaterne skal bidrage til at styrke det vidensgrundlag, som fremtidige forebyggelsesindsatser skal baseres på. Rapporten er udarbejdet af analyseenheden i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne.

Baggrund

Alkohol er sundhedsskadeligt og øger risikoen for ulykker samt over 60 forskellige sygdomme [1]. Desuden er alkohol hvert år forbundet med omkring 3.000 dødsfald i Danmark [2], og derudover kan et stort alkoholforbrug have sociale konsekvenser såsom en øget risiko for arbejdsløshed [1, 3].

Alkohol og kræft

Alkohol har siden 1988 været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker [4]. Alkohol øger risikoen for kræft i mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen, og risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages [5]. Det er estimeret, at der hvert år er mindst 1.800 danskere, der får kræft som følge af alkohol – svarende til 5 % af alle kræfttilfælde [6].

Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden har siden 2014 samarbejdet om den bredspektrede alkoholkampagne 'Fuld af liv', der har unge mellem 13-25 år som målgruppe. I efteråret 2017 og 2018 har alkoholkampagnen desuden kørt oplysningskampagnen 'Alkohol gør noget ved os', for at øge voksne danskeres kendskab til, at alkohol øger risikoen for kræft. 'Alkohol gør noget ved os' var økonomisk støttet af Sundhedsstyrelsen.

Definitioner

Genstande

Én genstand svarer til én af følgende drikke: 1 almindelig øl, 1 glas vin, 1 alkoholcider, 1 alkoholsodavand, 1 drink/cocktail, 1 stort shot (f.eks. vodka) eller 2 store shots Ga-jol/Fisk. Desuden svarer 1 flaske vin til 6 genstande og 1 flaske spiritus til 20 genstande. Respondenterne er i besvarelsen af spørgeskemaet blevet præsenteret for definitionen af en genstand.

Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug

Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug er på maksimalt 7 genstande om ugen for kvinder og maksimalt 14 genstande om ugen for mænd. Holder man sig inden for disse grænser, har man en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol [7].

Sundhedsstyrelsens højriskogrænser for alkoholforbrug

Sundhedsstyrelsens højriskogrænser for alkoholforbrug er på maksimalt 14 genstande om ugen for kvinder og maksimalt 21 genstande om ugen for mænd. Har man et forbrug over disse grænser, har man en høj risiko for at blive syg på grund af alkohol [7].

Binge-druk

Binge-druk defineres som dét at drikke 5 eller flere genstande ved samme lejlighed.

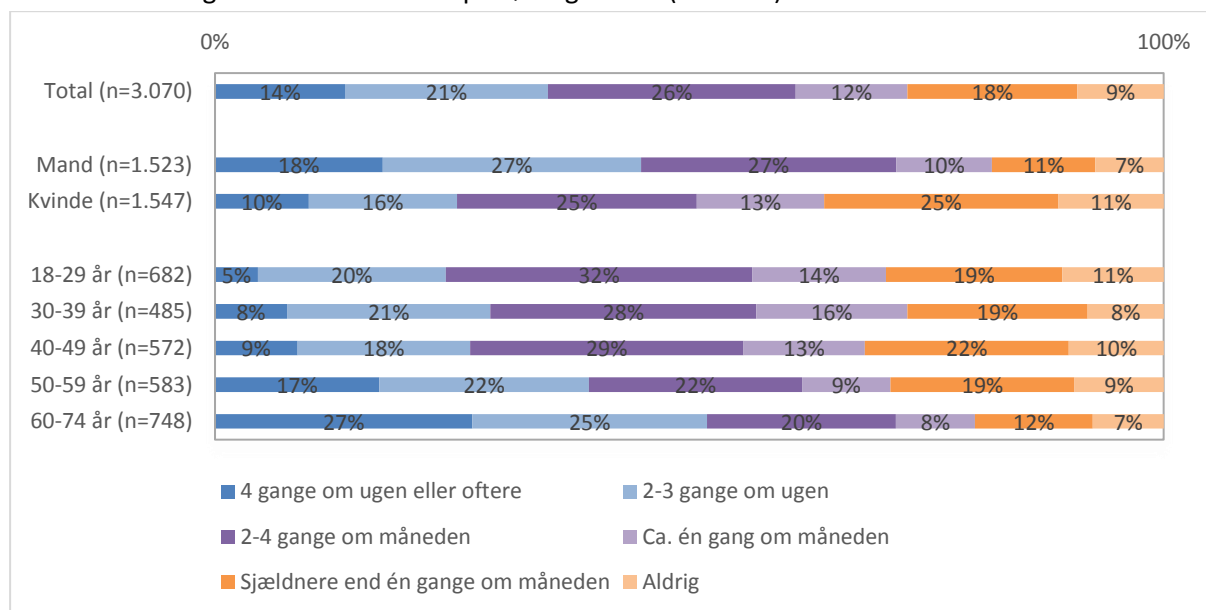
2. Alkoholforbrug

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Sammenlignet med indeværende rapport, finder Sundhedsstyrelsen i rapporten "Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2017" [8] en lidt højere andel, der overskrider genstandsgrænserne. Blandt knap 170.000 danskere på 16 år og opefter, finder de, at knap 18 % af begge køn overskrider lavrisikogrænsen på maksimalt 7 genstande om ugen for kvinder og maksimalt 14 genstande om ugen for mænd. Derudover overskrider 8,6 % af mænd og 5,2 % af kvinder højrisikogrænsen på maksimalt 14 genstande om ugen for kvinder og maksimalt 21 genstande om ugen for mænd. Hele 31 % af 16-24-årige kvinder og 23 % af 16-24-årige mænd overskrider lavrisikogrænsen i Sundhedsstyrelsens rapport, hvilket er noget højere end tallene for 18-29-årige i indeværende rapport. Forskellene kan både skyldes forskelle i respondentgrundlaget, og at spørgsmålene var formuleret forskelligt.

Hvor ofte drikker danskerne alkohol?

Figur 2.1. Hvor ofte drikker du en hel genstand alkohol eller mere
Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

*Ingen regionale forskelle

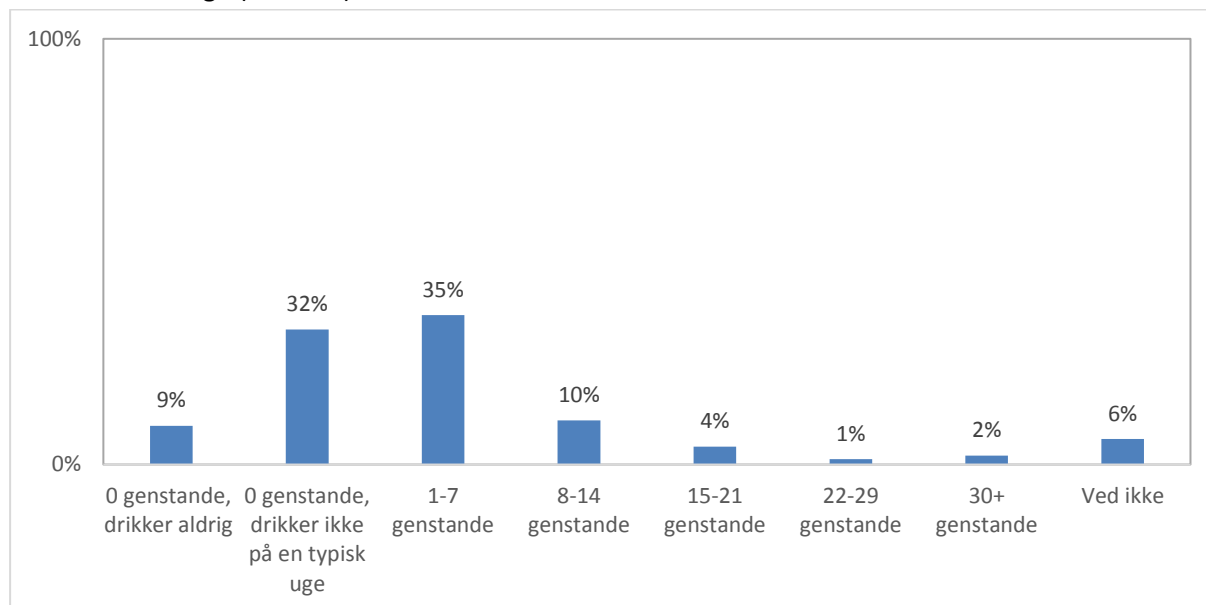
- 14 % af 18-74-årige angiver, at de drikker alkohol 4 gange om ugen eller oftere, mens 21 % drikker 2-3 gange om ugen. 38 % drikker ca. én gang om måneden eller 2-4 gange om måneden. Cirka hver fjerde (27 %) angiver, at de sjældent eller aldrig drikker alkohol.
- Flere mænd end kvinder drikker to gange om ugen eller oftere (45 % vs. 26 %), og flere kvinder end mænd drikker sjældnere end én gang om måneden (25 % vs. 11 %) eller aldrig (11 % vs. 7 %).
- De ældre aldersgrupper (50-74 årige) drikker markant oftere end de yngre. F.eks. drikker 52 % af 60-74-årige to gange om ugen eller oftere, mens det kun gælder 29 % af de 30-39-årige og 25 % af 18-29-årige.

- Blandt de yngre aldersgrupper (18-49-årige) er der en større andel af respondenter, der højest drikker alkohol ca. én gang om måneden varierende mellem 44-45 % i forhold til de 50-59-årige (37 %) og de 60-74-årige (27 %).

Ugentligt alkoholforbrug samlet

Figur 2.2. På en typisk uge: Hvor mange genstande drikker du i gennemsnit på hver af dagene i løbet af ugen? (Summeret til samlet ugentlig alkoholforbrug).

Blandt 18-74-årige (n=3.070)².

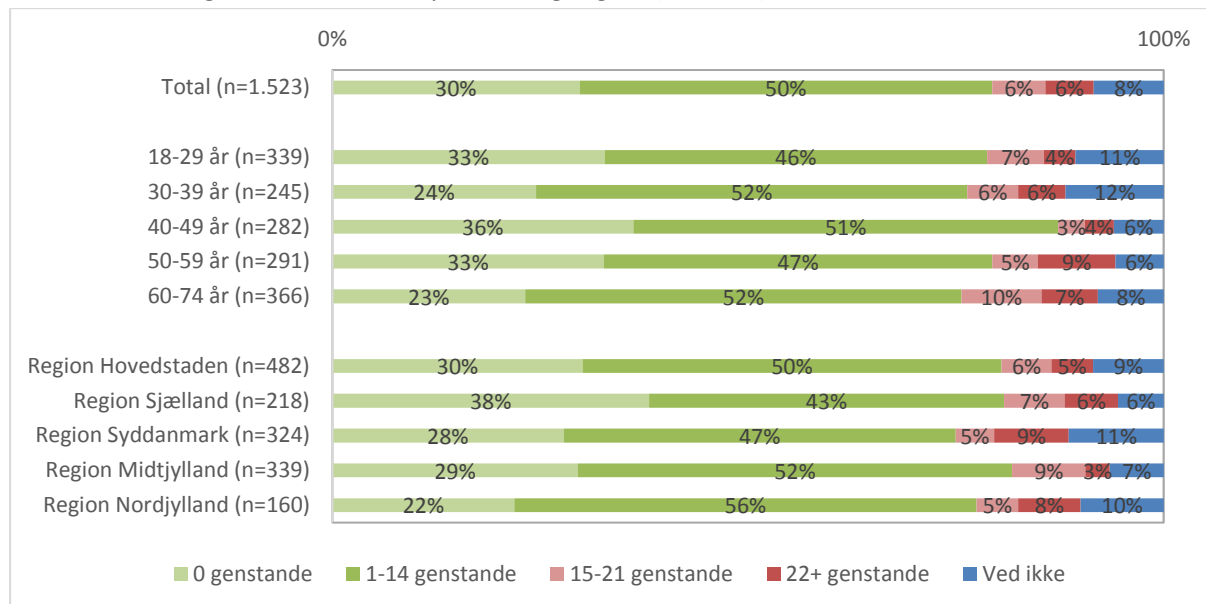
- 41 % af 18-74-årige angiver, at de ikke drikker alkohol på en typisk uge – hovedparten af disse har dog et alkoholforbrug (det vil sige, at de drikker oftere end aldrig). 35 % angiver, at de drikker 1-7 genstande, mens 10 % angiver, at de drikker 8-14 genstande på en typisk uge. 8 % angiver, at de drikker 15 eller flere genstande på en typisk uge. 6 % svarer "ved ikke" til spørgsmålet.

² Enkelte respondenter havde angivet urealistisk høje værdier for alkoholforbrug (over 50 genstande/dag eller over 150 genstande/uge). I de tilfælde har vi omkodet respondenternes svar, så de i stedet indgår i kategorien "ved ikke".

Ugentligt alkoholforbrug – mænd

Figur 2.3. På en typisk uge: Hvor mange genstande drikker du i gennemsnit på hver af dagene i løbet af ugen? (Summeret til samlet ugentlig alkoholforbrug).

Blandt 18-74-årige mænd – fordelt på alder og region (n=1.523).

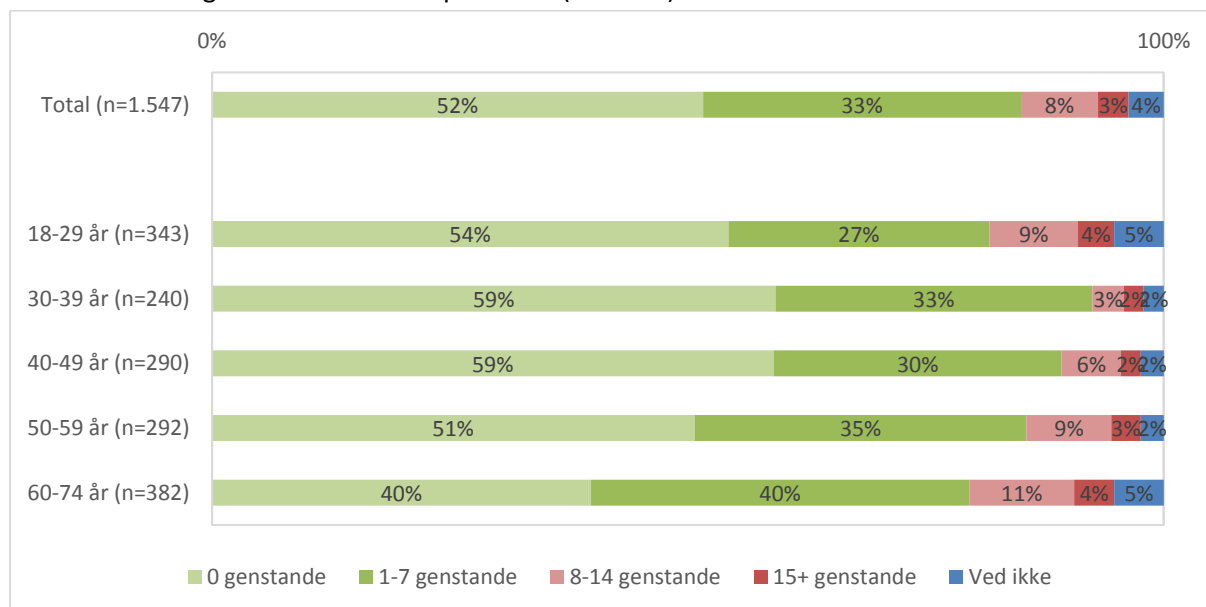

- 79 % af 18-74-årige mænd angiver at drikke inden for Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse på maksimalt 14 genstande om ugen. 6 % drikker over lavrisikogrænsen, men under højrisikogrænsen, mens 6 % drikker over højrisikogrænsen på maksimalt 21 genstande om ugen for mænd. 8 % svarer "ved ikke" til spørgsmålet om deres ugentlige alkoholforbrug.
- Særligt 40-49-årige mænd (87 %) angiver at drikke inden for Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse på maksimalt 14 genstande om ugen for mænd. Andelen, der overskrider Sundhedsstyrelsens lav- og/eller højrisikogrænse for alkoholindtag, er højest for 50-59-årige (15 %) og 69-74-årige (16 %).
- Andelen af 18-74-årige mænd, der holder sig indenfor lavrisikogrænsen for alkoholindtag, varierer fra 75 % i Region Syddanmark til 82 % i Region Midtjylland. Andelen, der overskrider lav- og/eller højrisikogrænsen varierer fra 11 % til 14 % på tværs af regionerne.

Ugentligt alkoholforbrug – kvinder

Figur 2.4. På en typisk uge: Hvor mange genstande drikker du i gennemsnit på hver af dagene i løbet af ugen? (Summeret til samlet ugentlig alkoholforbrug).

Blandt 18-74-årige kvinder – fordelt på alder* (n=1.547).

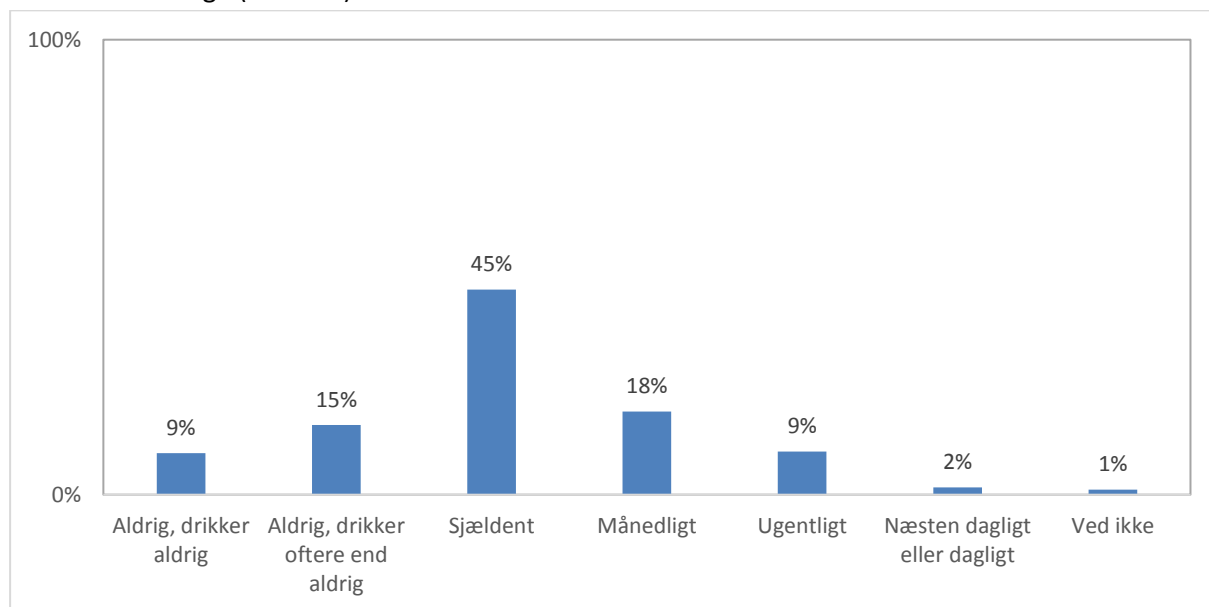
* Ingen regionale forskelle.

- 85 % af 18-74-årige kvinder angiver at drikke inden for Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse på maksimalt 7 genstande om ugen. 8 % drikker over lavrisikogrænsen, men under højrisikogrænsen, mens 3 % drikker over højrisikogrænsen på maksimalt 14 genstande om ugen for kvinder. 4 % svarer "ved ikke" til spørgsmålet om deres ugentlige alkoholforbrug.
- Særligt 30-39-årige (93 %) og 40-49-årige kvinder (89 %) angiver at drikke inden for lavrisikogrænsen for kvinder. Ser man bort fra den yngste aldersgruppe (18-29-årige), stiger andelen, der overskrider lav- og/eller højrisikogrænsen en anelse med alderen blandt kvinder – fra 5 % blandt 30-39-årige til 15 % blandt 60-74-årige.

Indtag af 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-druk)

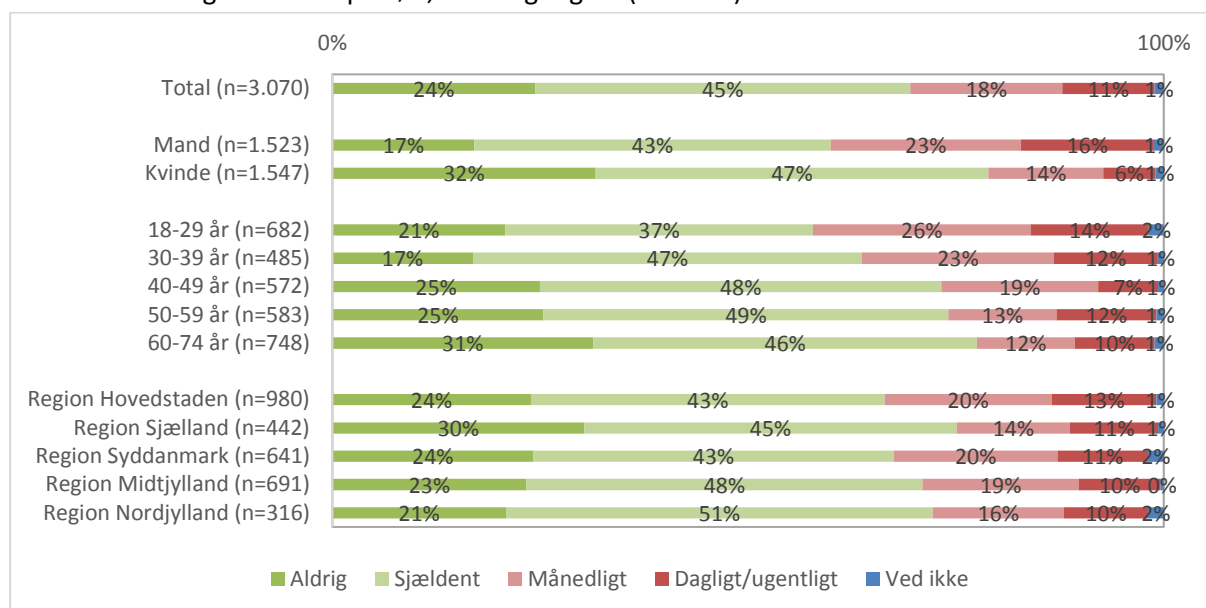
Figur 2.5. Hvor ofte drikker du 5 eller flere genstande ved samme lejlighed?

Blandt 18-74-årige (n=3.070).

- Hver fjerde (24 %) 18-74-årige drikker aldrig 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (bingedrikker), mens 45 % gør det sjældent. Knap hver femte (18 %) bingedrikker månedligt og 9 % bingedrikker ugentligt. 2 % bingedrikker dagligt eller næsten dagligt.

Figur 2.6. Hvor ofte drikker du 5 eller flere genstande ved samme lejlighed?
Blandt 18-74-årige – fordelt på køn, alder og region (n=3.070).

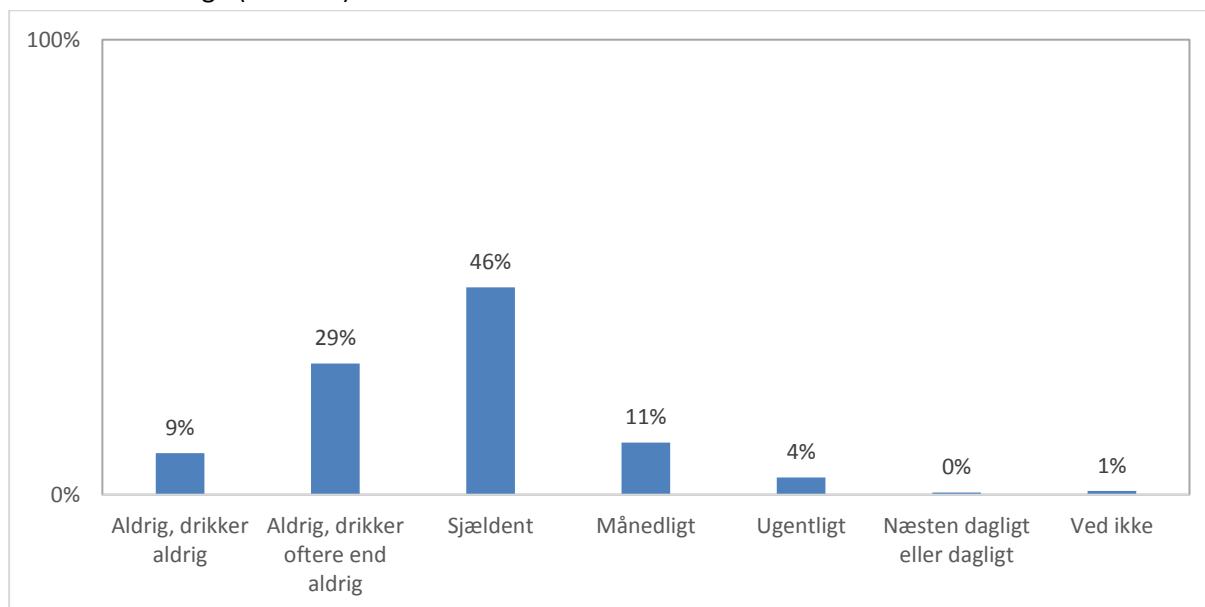

- 7 ud af 10 (70 %) af 18-74-årige bingedrikker sjældent eller aldrig, mens 3 ud af 10 (29 %) gør det en gang om måneden eller oftere.
- Mænd bingedrikker hyppigere end kvinder. F.eks. bingedrikker 39 % af mændene månedligt eller oftere sammenlignet med 20 % af kvinderne.
- Andelen, der bingedrikker, falder med alderen. Blandt 18-29-årige bingedrikker 40 % månedligt eller oftere, mens det samme gælder for 21 % af 60-74-årige.
- Region Hovedstaden og Region Syddanmark har de højeste andele, der bingedrikker månedligt eller oftere (henholdsvis 33 % og 31 %).

Hyppighed af fuldskab

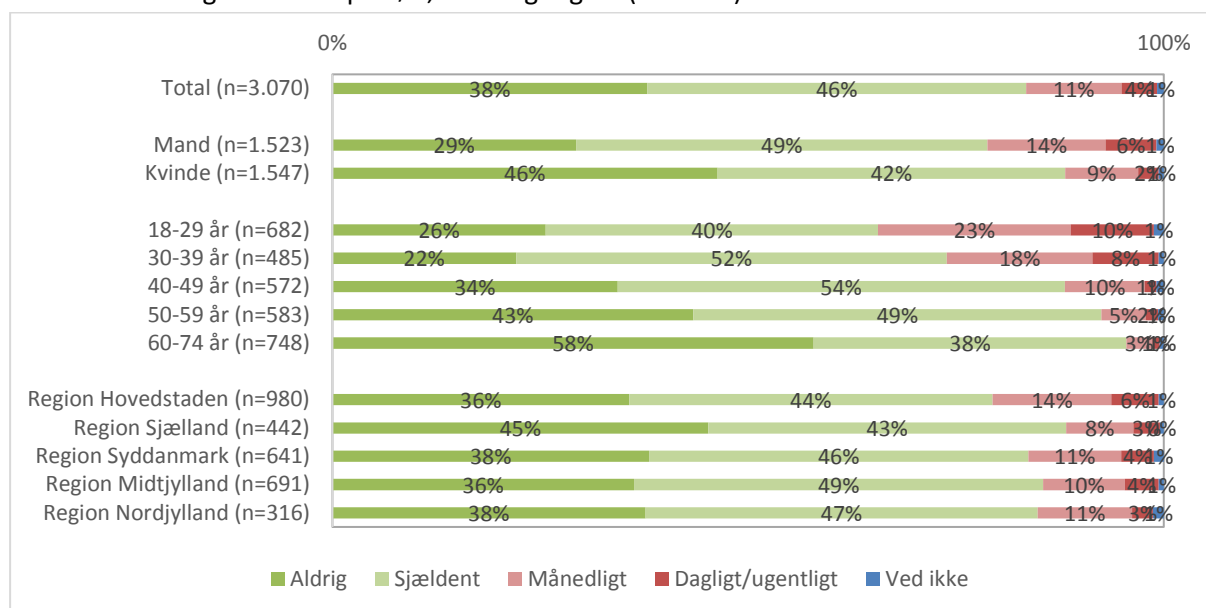
Figur 2.7. Hvor ofte drikker du dig fuld?

Blandt 18-74-årige (n=3.070).

- Cirka hver fjerde 18-74-årige drikker sig aldrig fuld (38 %), og 46 % gør det sjældent. 11 % drikker sig fulde månedligt og 4 % drikker sig fulde ugentligt. 14 personer angiver at drikke sig fulde dagligt eller næsten dagligt, hvilket svarer til 0,4 % og derfor er afrundet til 0 % på figuren.

Figur 2.8. Hvor ofte drikker du dig fuld?
Blandt 18-74-årige – fordelt på køn, alder og region (n=3.070).

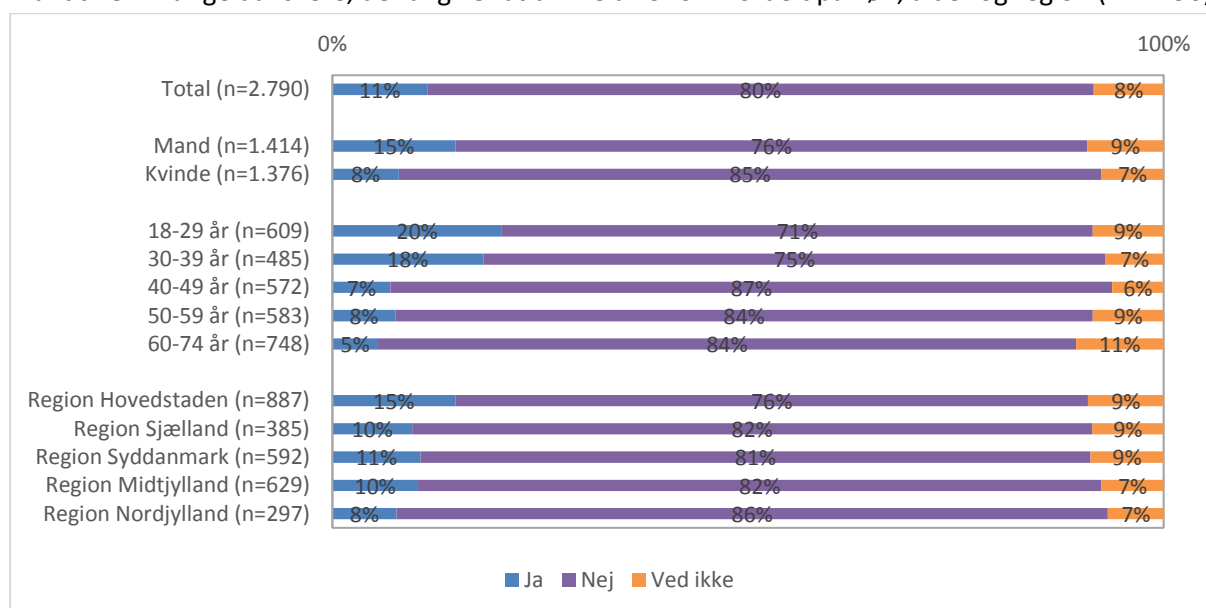

- 16 % af 18-74-årige drikker sig fulde månedligt eller oftere.
- Flere mænd end kvinder drikker sig fulde månedligt eller oftere (20 % vs. 11 %).
- Hyppigheden af fuldskab falder med alderen. F.eks. drikker hver tredje (33 %) af de 18-29-årige sig fuld månedligt, mens det blot gælder 4 % af 60-74-årige.
- Hyppig fuldskab er mest udbredt i Region Hovedstaden. Her drikker 20 % sig fulde månedligt eller oftere, mens det kun gælder 11 % af de 18-74-årige i Region Sjælland (i de tre øvrige regioner varierer det fra 14-15 %).

Ønske om at nedsætte sit alkoholforbrug

Figur 2.9. Vil du gerne nedsætte dit alkoholforbrug?

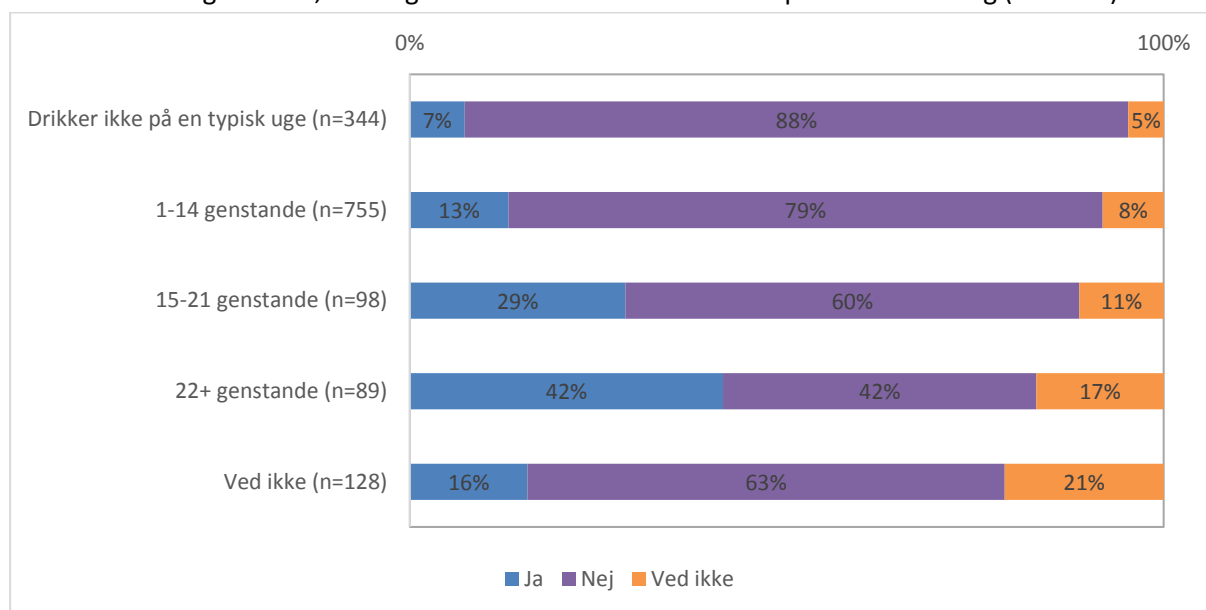
Blandt 18-74-årige danskere, der angiver at drikke alkohol – fordelt på køn, alder og region (n=2.790).

- 11 % af 18-74-årige danskere, der drikker alkohol, vil gerne nedsætte deres alkoholforbrug. 80 % vil ikke nedsætte deres forbrug, mens 8 % svarer "ved ikke".
- Flere mænd (15 %) end kvinder (8 %) vil gerne nedsætte deres alkoholforbrug, og en større andel kvinder svarer "nej" til at ville nedsætte deres forbrug (85 % vs. 76 %).
- En højere andel af 18-29-årige (20 %) og 30-39-årige (18 %) i forhold til de øvrige aldersgrupper (5-8 %) vil gerne nedsætte deres alkoholforbrug.
- Andelen, der gerne vil nedsætte sit alkoholforbrug, er højest i Region Hovedstaden (15 %), lavest i Region Nordjylland (8 %), og omtrent den samme i de øvrige regioner (10-11 %).

Figur 2.10. Vil du gerne nedsætte dit alkoholforbrug?

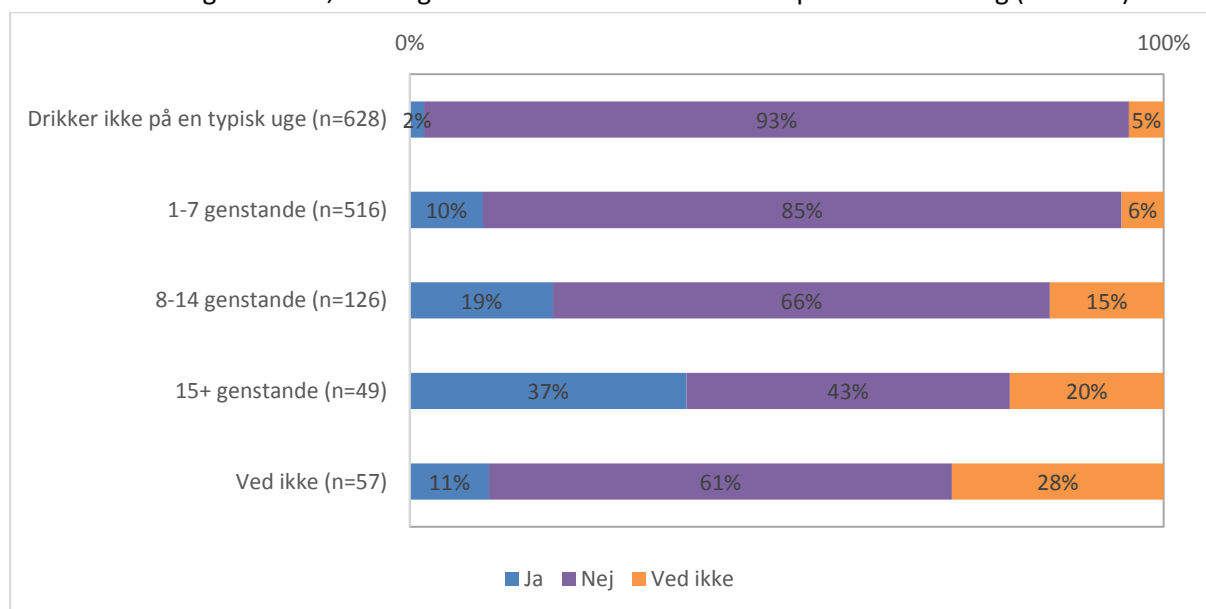
Blandt 18-74-årige mænd, der angiver at drikke alkohol – fordelt på alkoholforbrug (n=1.414).

- Andelen af mænd, der gerne vil nedsætte deres alkoholforbrug, stiger med alkoholforbruget. Blandt de mænd, der overskrider højrisikogrænsen, vil 42 % gerne nedsætte forbruget, mens det gælder 29 % af de mænd, der overskrider lavrisikogrænsen men holder sig under højrisikogrænsen.

Figur 2.11. Vil du gerne nedsætte dit alkoholforbrug?

Blandt 18-74-årige kvinder, der angiver at drikke alkohol – fordelt på alkoholforbrug (n=1.376).

- Andelen af kvinder, der gerne vil nedsætte deres alkoholforbrug, stiger med alkoholforbruget. Mere end hver tredje (37 %) kvinde, der overskrider højrisikogrænsen, vil gerne nedsætte sit forbrug. Blandt kvinder, der overskrider lavrisikogrænsen men holder sig under højrisikogrænsen, vil 19 % gerne nedsætte deres forbrug.

3. Alkohol i forskellige situationer

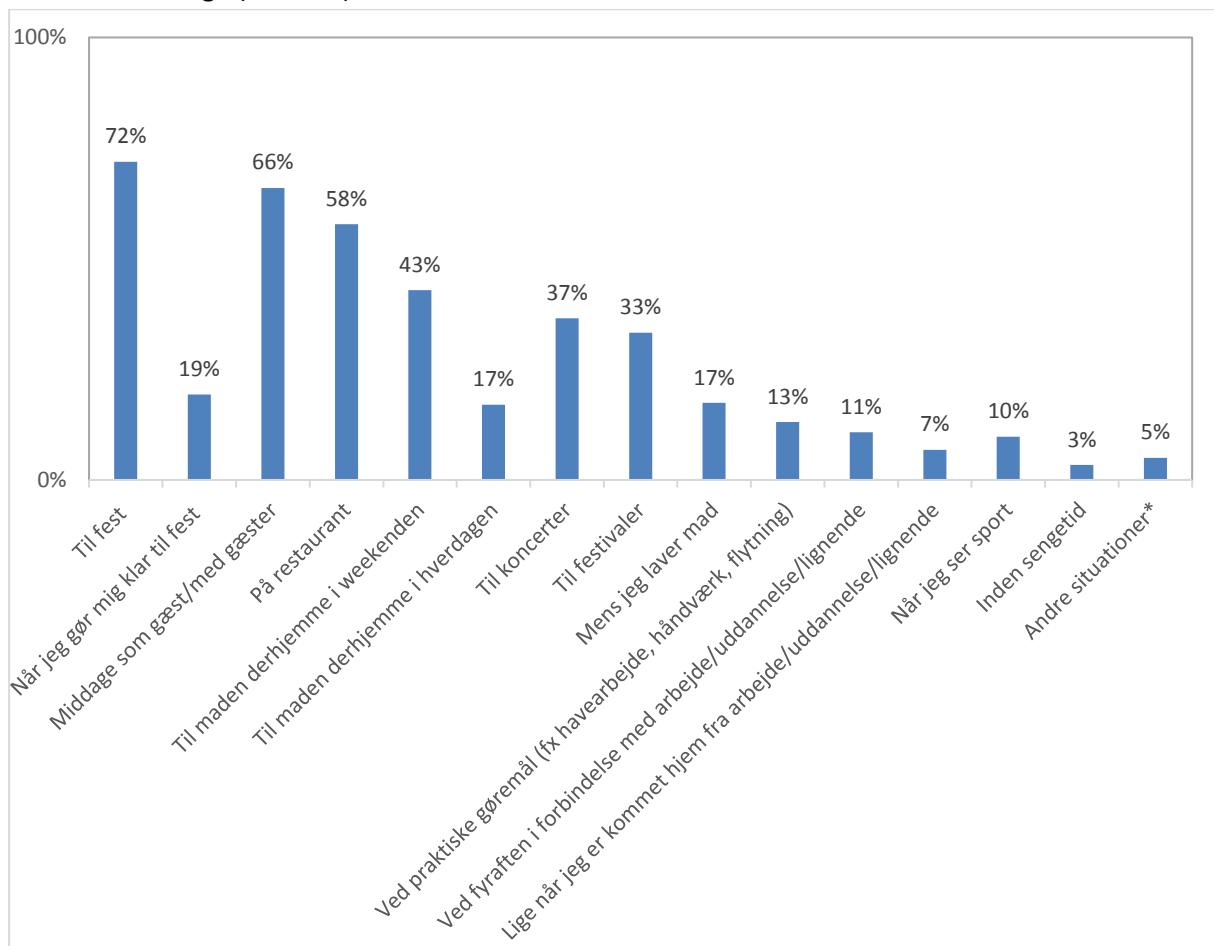
Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Vi kender ikke til andre danske undersøgelser, der belyser i hvilke situationer, danskerne typisk drikker alkohol.

Situationer, hvor danskerne drikker alkohol

Respondenter, der drikker alkohol oftere end aldrig, blev bedt om at angive i hvilke situationer, de kan finde på at drikke alkohol. Svarene afspejler formentligt også, hvor udbredte de forskellige situationer er. For eksempel vil der nok være en del, der ikke kan finde på at drikke alkohol på festivaler, fordi de slet ikke tager på festival.

Figur 3.1. I hvilke situationer kan du finde på at drikke alkohol?
Blandt 18-74-årige (n=3.070)³.

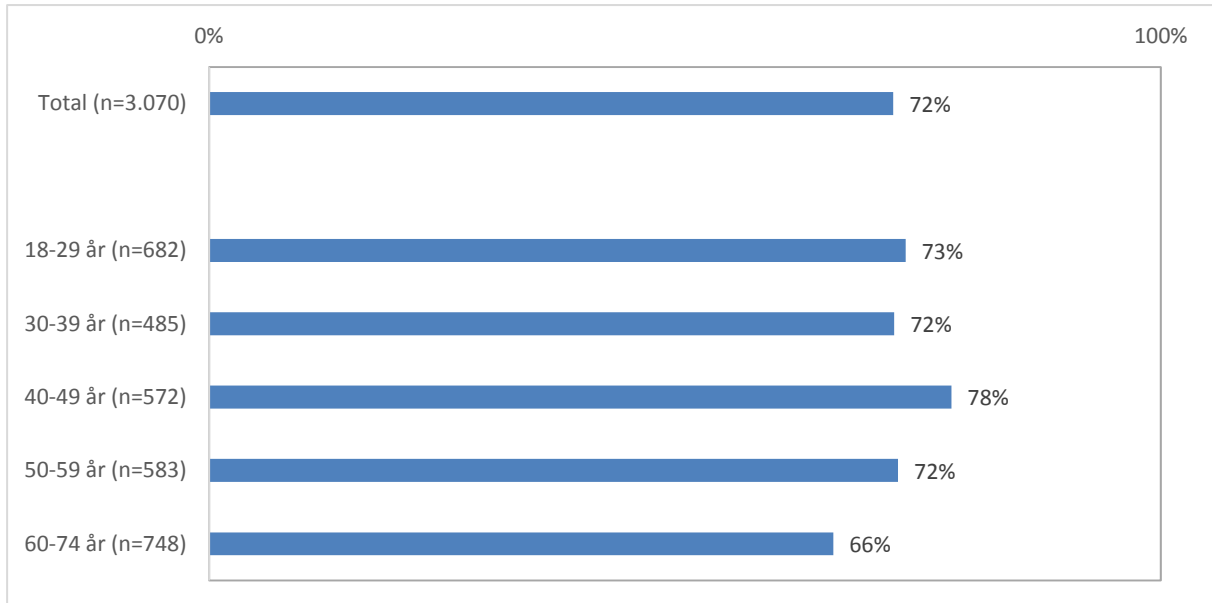
* I "andre situationer" var de hyppigste svar: *hygge, efter sport (f.eks. fodbold, golf), ferie, en varm sommerdag/aften.*

- Der er flest 18-74-årige kan finde på at drikke alkohol, når de går til fest (72 %), er til middage som gæst eller med gæster (66 %), er på restaurant (58 %) eller til maden derhjemme i weekenden (43 %).

³ Respondenter, der aldrig drikker alkohol, fik ikke spørgsmålet, men tæller med i figuren – blot som respondenter, der ikke kan finde på at drikke alkohol i nogen situationer.

Vi testede, om der var forskelle i forhold til køn, alder og region for de fire situationer, som flest respondenter angav at drikke alkohol i.

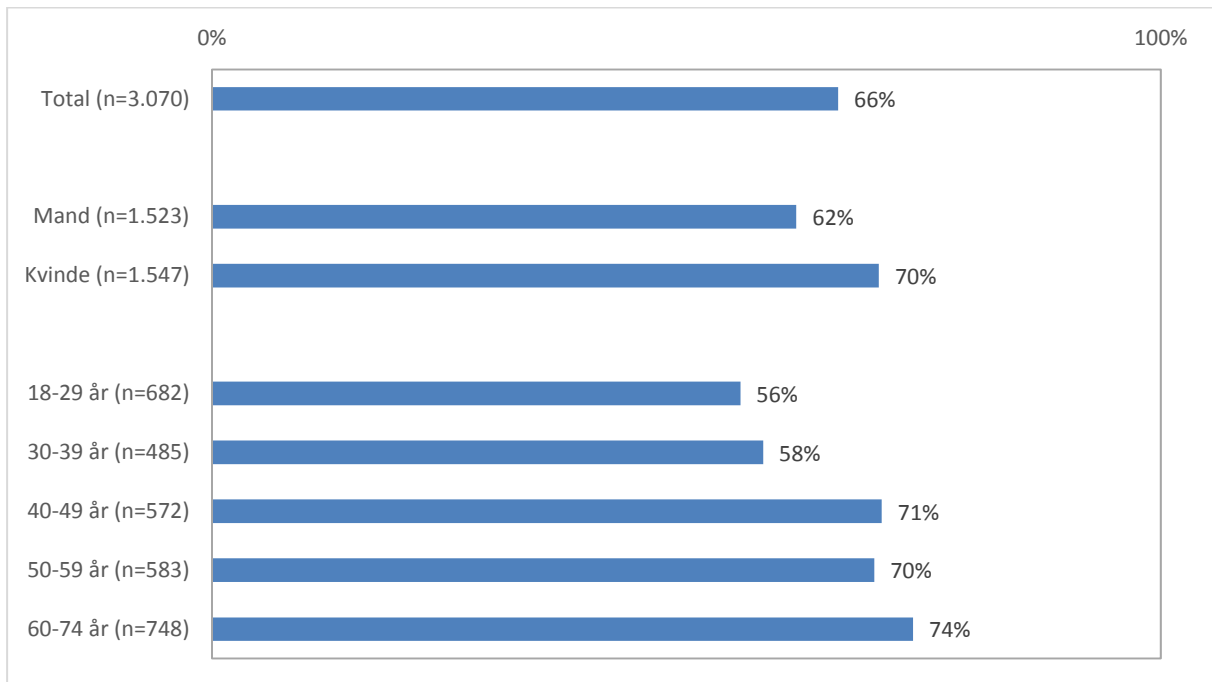
Figur 3.2. Andele der har svaret "Til fest".
Blandt 18-74-årige – fordelt på alder* (n=3.070).

*Ingen køns- og regionale forskelle.

- Flest 40-49-årige (78 %) og færrest 60-74-årige (66 %), kan finde på at drikke alkohol, når de går til fest. Andelen i de øvrige aldersgrupper er nogenlunde ens (72-73 %).

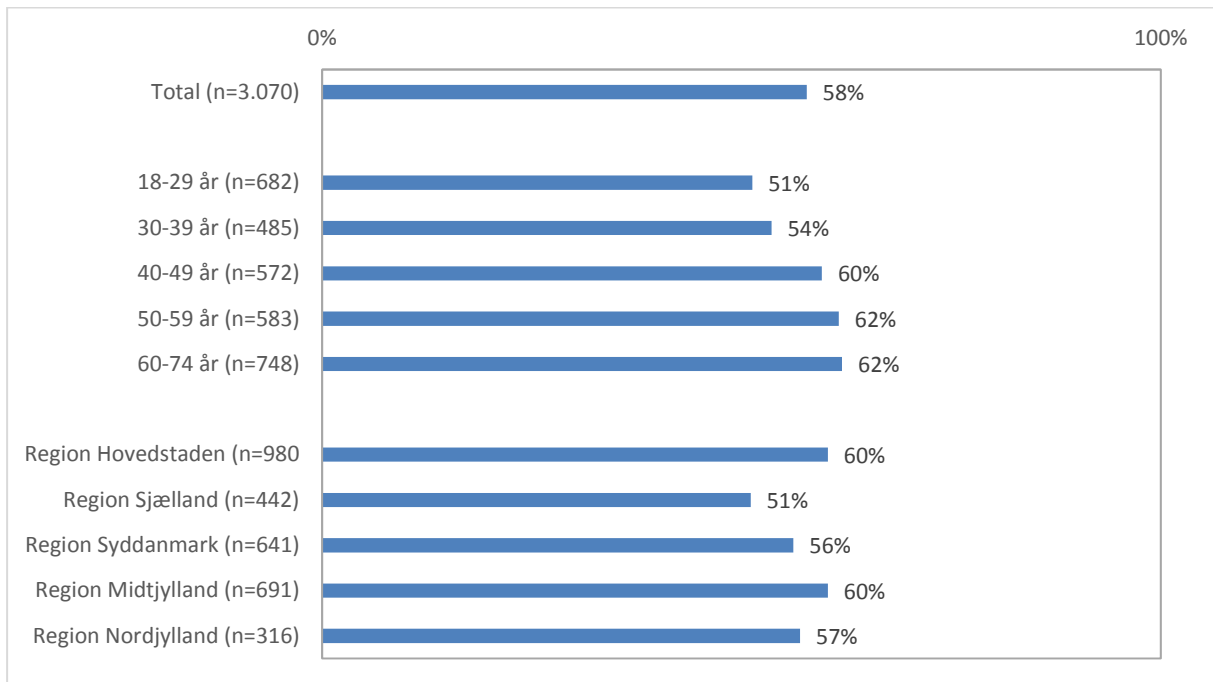
Figur 3.3. Andele der har svaret "Middage som gæst/med gæster".
Blandt 18-74-årige – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

*Ingen regionale forskelle.

- Flere kvinder end mænd kan finde på at drikke alkohol, når de er til middage som gæst eller har gæster til middag (70 % vs. 62 %).
- Det er især aldersgrupperne fra 40 år og op, der kan finde på at drikke alkohol til middage som gæst/med gæster (varierer fra 70-74 %), mens det gælder færre af de 18-29-årige og 30-39-årige (56-58 %).

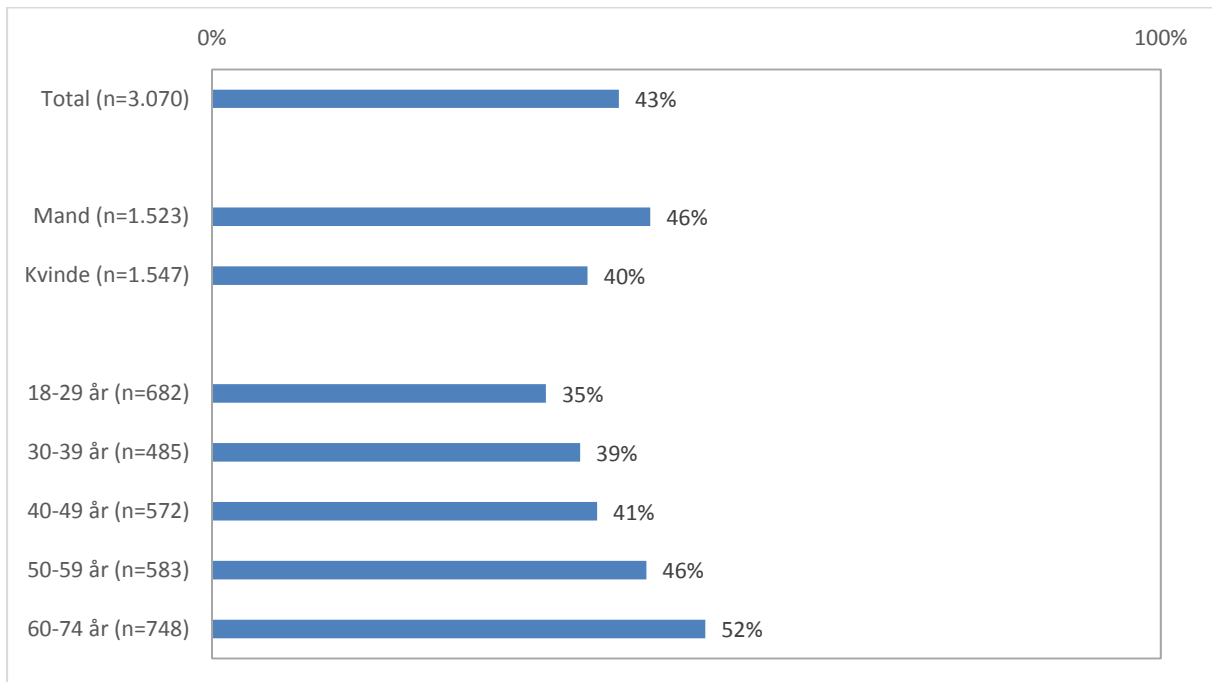
Figur 3.4. Andele der har svaret "På restaurant".
Blandt 18-74-årige – fordelt på alder og region* (n=3.070).

*Ingen kønsforskelle.

- Lidt flere i aldersgrupperne fra 40 år og op til 74 år, kan finde på at drikke alkohol, når de er på restaurant (60-62 %), sammenlignet med de 30-39-årige (54 %) og 18-29-årige (51 %).
- Der er en anelse regional variation. Flest i Region Hovedstaden og Region Midtjylland (60 %) kan finde på at drikke alkohol, når de er på restaurant, mens færrest kan finde på det i Region Sjælland (51 %).

Figur 3.5. Andele der har svaret "Til maden derhjemme i weekenden".
Blandt 18-74-årige – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

*Ingen regionale forskelle.

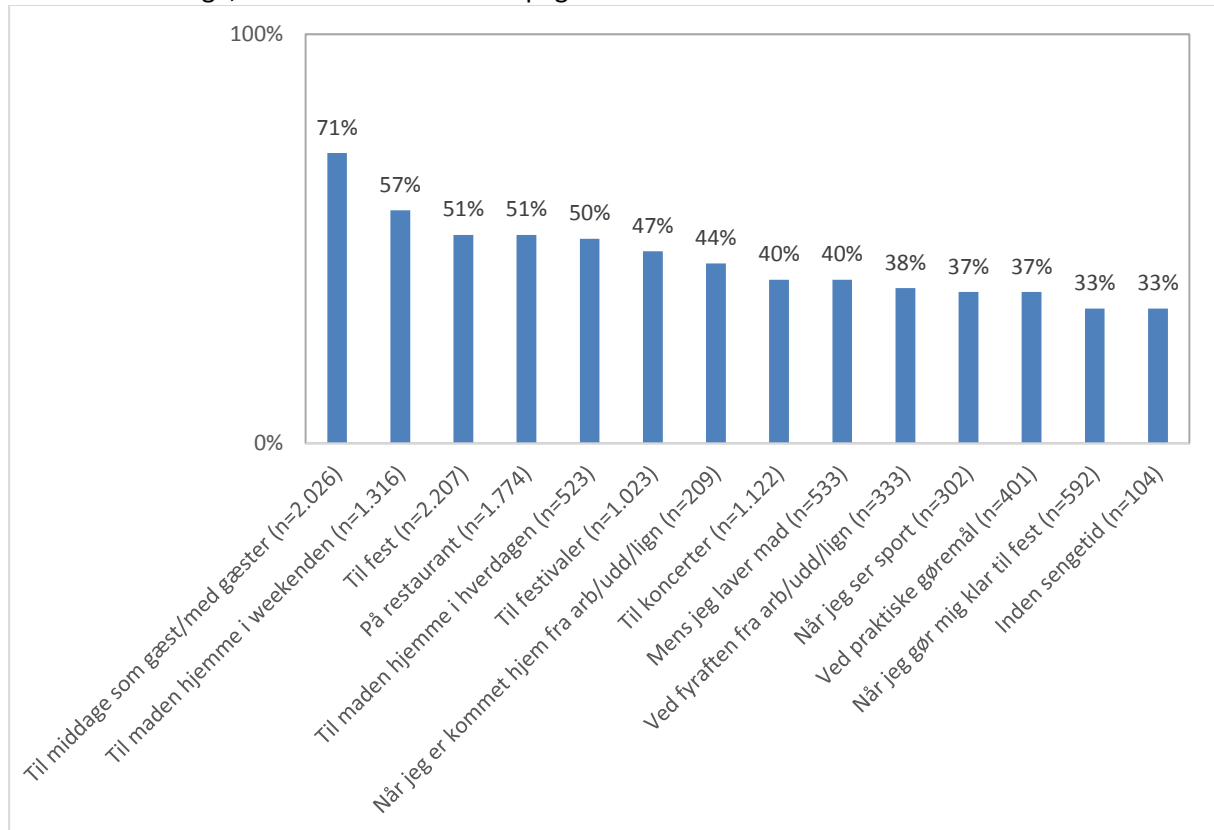
- Lidt flere mænd end kvinder kan finde på at drikke alkohol til maden derhjemme i weekenden (46 % vs. 40 %).
- Andelen, der kan finde på at drikke alkohol til maden derhjemme i weekenden, stiger med alderen. F.eks. kan 35 % af 18-29-årige finde på at drikke alkohol til maden derhjemme i weekenden, mens det gælder 52 % af 60-74-årige.

I hvilke situationer sætter danskerne mest pris på at drikke alkohol?

Respondenter der svarede, at de kunne finde på at drikke alkohol i mindst to af de forskellige situationer, blev efterfølgende spurgt til, i hvilke af de valgte situationer de satte mest pris på at drikke alkohol. Respondenter, der kun angav at drikke alkohol i én situation, fik ikke spørgsmålet om, i hvilke situationer de sætter mest pris på alkohol – men eftersom de kun angav én situation, er den valgte situation talt med i analysen som den situation, de sætter mest pris på at drikke alkohol i.

Figur 3.6. I hvilke situationer sætter du mest pris på at drikke alkohol? Det var muligt at angive flere svar.

Blandt 18-74-årige, der drikker alkohol i de pågældende situationer.

- Blandt 18-74-årige, der drikker alkohol til middag som gæst/med gæster, angiver 71 %, at det er den eller en af de situationer, hvor de sætter mest pris på at drikke alkohol (det var muligt at vælge flere svar).
- 57 % af dem, der drikker alkohol til maden hjemme i weekenden, angiver, at det er den eller en af de situationer, som de sætter mest pris på at drikke alkohol i.
- Kun hver tredje af dem, der drikker alkohol før de gør sig klar til fest eller inden sengetid, angiver disse situationer som nogle af dem, hvor de sætter mest pris på alkohol.

4. Holdninger til strukturelle forebyggelsestiltag

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

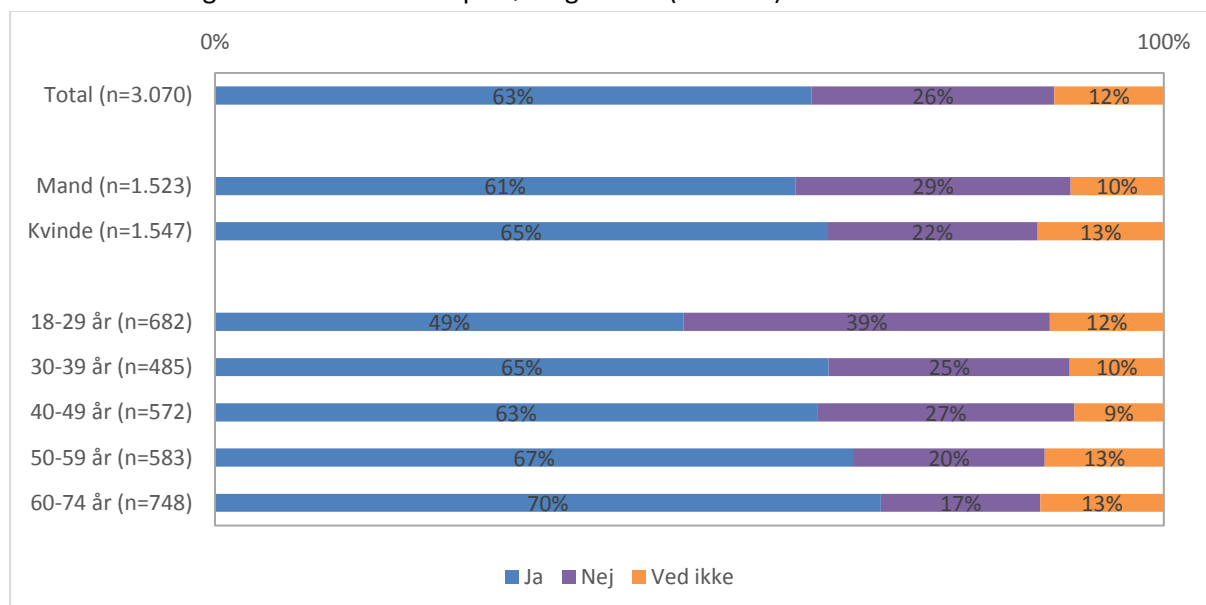
I rapporten "Mellem broccoli og bajere", udgivet af Mandag Morgen og TrykFonden i 2017, [9] er det – i overensstemmelse med indeværende rapport – 50 % af 18-74-årige, der bakker op om forslaget om, at hæve aldersgrænsen fra 16 til 18 år for køb af øl og vin [9]. Tidligere undersøgelser fra 2012 [10] og 2009 [11] har vist lidt højere opbakning (henholdsvis 67 % og 64 % bakkede op).

Holdninger til aldersgrænserne

Respondenterne blev oplyst om loven for køb af alkohol i detailhandlen: at man skal være fyldt 16 år for at købe alkohol op til 16,5 %, og at man skal være fyldt 18 år for køb af alkohol på 16,5 % og derover. Derefter blev de spurgt, om de mente, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af alkohol alle steder uanset alkoholprocent.

Figur 4.1. Mener du, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af al alkohol alle steder uanset alkoholprocent?

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

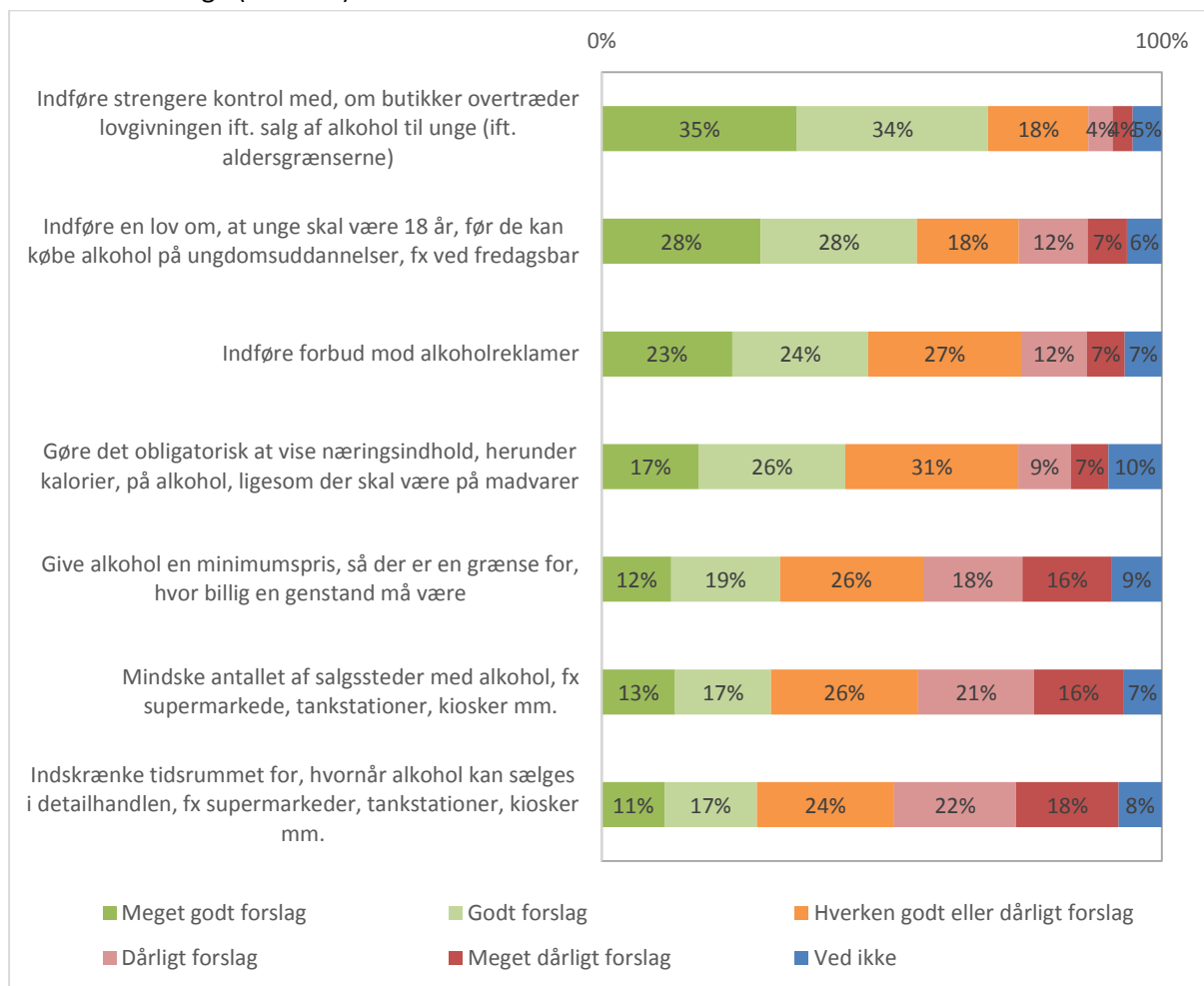

*Ingen regionale forskelle.

- 63 % af 18-74-årige mener, at der skal være en aldersgrænse på 18 år for køb af al alkohol alle steder uanset alkoholprocent, mens 26 % er uenige.
- Lidt flere kvinder (65 %) end mænd (61 %) mener, at der skal være en aldersgrænse på 18 år.
- Andelen, der går ind for en aldersgrænse på 18 år, er lavest blandt 18-29-årige (49 %), mens 65-70 % støtter forslaget i de øvrige aldersgrupper.

Danskernes holdninger til forskellige forebyggelsestiltag

Figur 4.2. Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag i forhold til alkohol?
Blandt 18-74-årige (n=3.070).

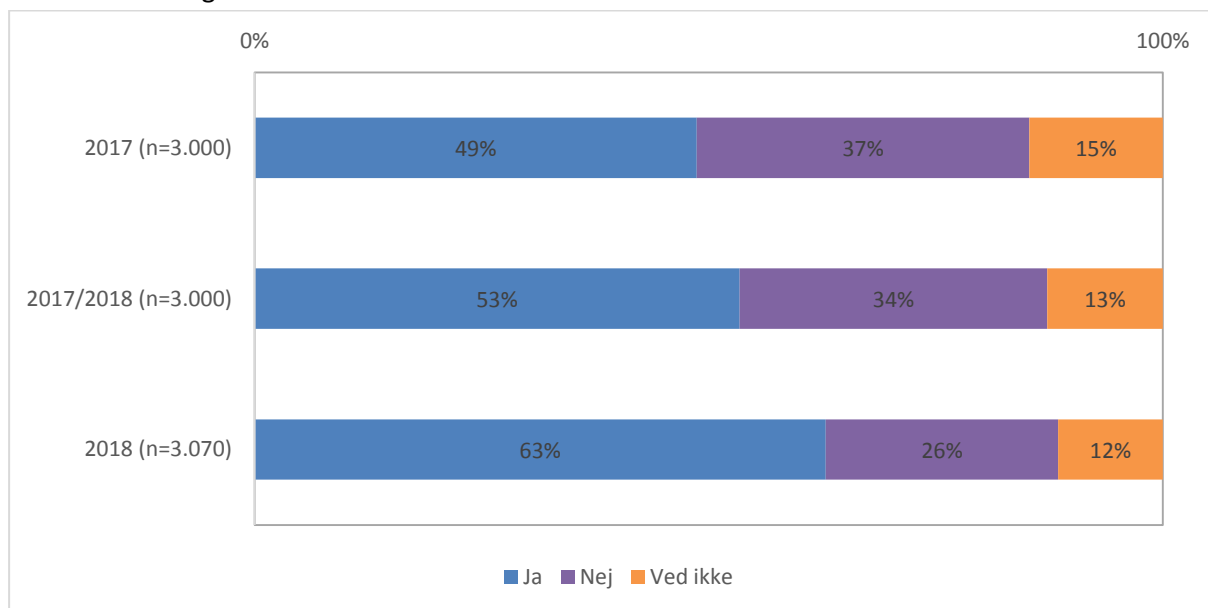
- Blandt 18-74-årige er der størst opbakning til de to forslag, der udelukkende vedrører børn og unge: 69 % synes godt eller meget godt om forslaget om at indføre strengere kontrol med, om butikkerne overtræder lovgivningen i forhold til salg af alkohol til unge (aldersgrænserne), mens kun 8 % synes dårligt eller meget dårligt om det. Samtidig synes 56 % godt eller meget godt om forslaget om at indføre en lov om, at unge skal være 18 år, før de kan købe alkohol på ungdomsuddannelser, mens 19 % synes dårligt eller meget dårligt om det.
- Forslagene om at indføre forbud mod alkoholreklamer eller at gøre det obligatorisk at vise kalorier på alkohol har opbakning fra henholdsvis 48 % og 44 % af de 18-74-årige, mens en lavere andel finder forslagene dårligere eller meget dårlige.
- Færrest 18-74-årige synes godt eller meget godt om forslagene om at give alkohol en minimumspris (32 %), mindske antallet af salgssteder med alkohol (30 %), og at indskrænke tidsrummet for salg af alkohol i detailhandlen (28 %). Disse forslag har ligeledes flest modstandere.

Udvikling i danskernes holdninger til aldersgrænserne

I det følgende belyses udviklingen i danskernes holdninger til aldersgrænserne samt til en styrket håndhævelse af disse⁴. For at begrænse omfanget af rapporten, har vi ikke testet udviklingen i holdninger til de øvrige forebyggelsestiltag. Styrket håndhævelse af aldersgrænserne og en hævelse af aldersgrænsen for køb af alkohol i detailhandlen er valgt ud, da disse forslag er særlige fokusområder for Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne. Når vi ser på udvikling over tid, vil vi gøre opmærksom på, at der skal flere målinger til, før vi kan vide, om den udvikling, vi ser, er udtryk for en reel ændring. Læs nærmere om udviklingsanalyser i kapitel 8: metode.

Figur 4.3. Udvikling 2017-2018⁵. Mener du, at der bør være en aldersgrænse på 18 år for køb af al alkohol alle steder uanset alkoholprocent?

Blandt 18-74-årige danskere.

- I 2018 (den dataindsamling, som indeværende rapport bygger på) var der signifikant flere 18-74-årige (63%), der mente, at der skal være en aldersgrænse på 18 år for køb af al alkohol alle steder uanset alkoholprocent, end der var i 2017 (49%) og 2017/2018 (53%).

⁴ Da der ikke var en signifikant forskel mellem årene, er der ikke en figur for dette parameter.

⁵ Forskellene mellem 2018 og henholdsvis 2017 og 2017/2018 er statistisk signifikante. Det er ikke testet, om der er signifikant forskel på 2017 og 2017/2018.

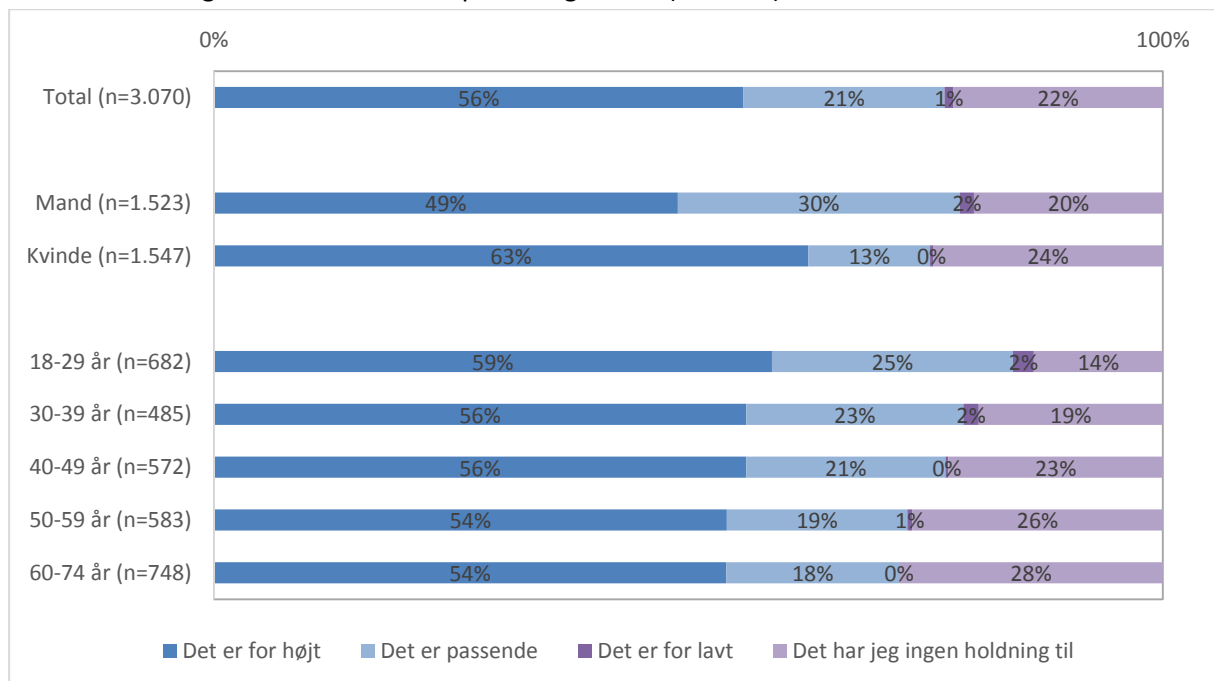
5. Den danske alkoholkultur

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

I rapporten "Mellem broccoli og bajere" fra 2017 [9] blev 18-74-årige danskere spurgt "Hvilke begrundelser for ikke at drikke alkohol mener du er acceptable i samfundet"? De mest accepterede grunde var bilkørsel (91 %), graviditet og familieplanlægning (87 %) og alkoholisme (75 %). De mindst accepterede grunde var træthed (39 %) og at det feder (33 %). At ingen af grundene nåede op på 100 % viser, ligesom indeværende rapport, at det stadig kan være en udfordring at sige "nej tak" til alkohol i Danmark. Vi kender ikke til andre undersøgelser, der belyser samme spørgsmål som indeværende kapitel, udover "Danskernes alkoholvaner 2017" [12].

Hvad mener danskerne om alkoholforbruget i Danmark?

Figur 5.1. Hvad mener du om alkoholforbruget blandt danskerne?
Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

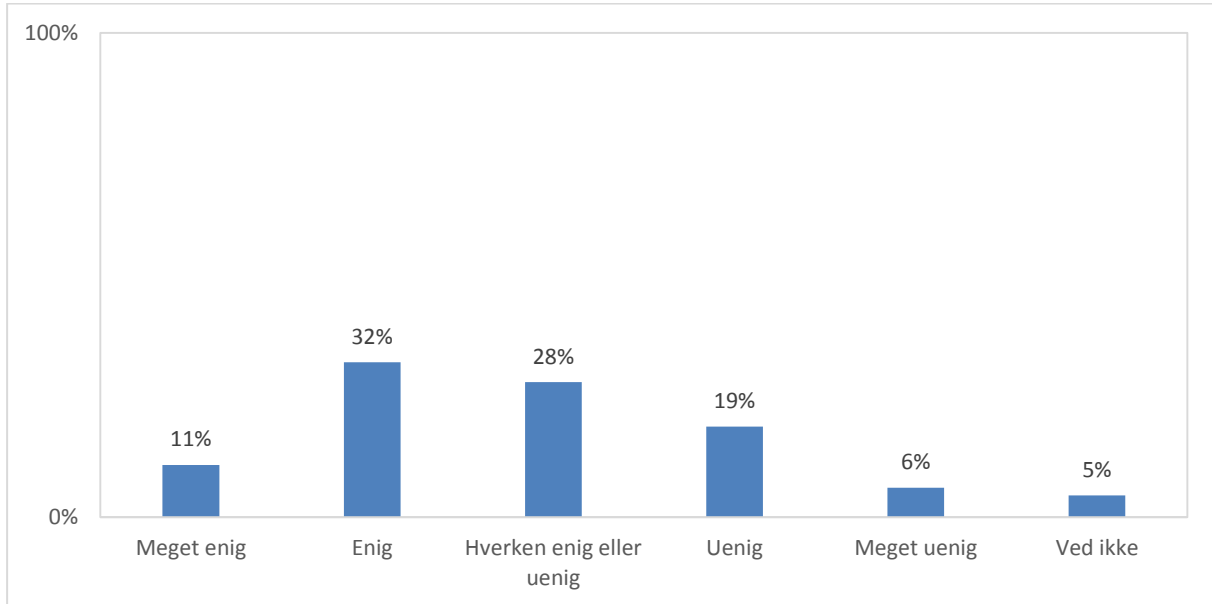
* Ingen regionale forskelle.

- 56 % af 18-74-årige mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt, mens 21 % mener, at alkoholforbruget er passende og 1 % mener, at forbruget er for lavt.
- En større andel af kvinder (63 %) end mænd (49 %) mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt. Flere mænd end kvinder mener, at alkoholforbruget er passende (30 % vs. 13 %).
- Lidt flere 18-29-årige end de øvrige aldersgrupper mener, at alkoholforbruget blandt danskerne er for højt (59 % vs. 54-56 % i øvrige aldersgrupper). Andelen, der mener at alkoholforbruget er passende, falder med alderen (fra 25 % blandt 18-29-årige til 18 % blandt 60-74-årige), mens andelen, der ikke har nogen holdning til danskernes alkoholforbrug, stiger med alderen (fra 14 % blandt 18-29-årige til 28 % blandt 60-74-årige).

Har vi en kultur, hvor "nej tak" til alkohol bliver accepteret?

Figur 5.2. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? I Danmark har vi en kultur, hvor det bliver accepteret at sige nej tak til alkohol i sociale sammenhænge.

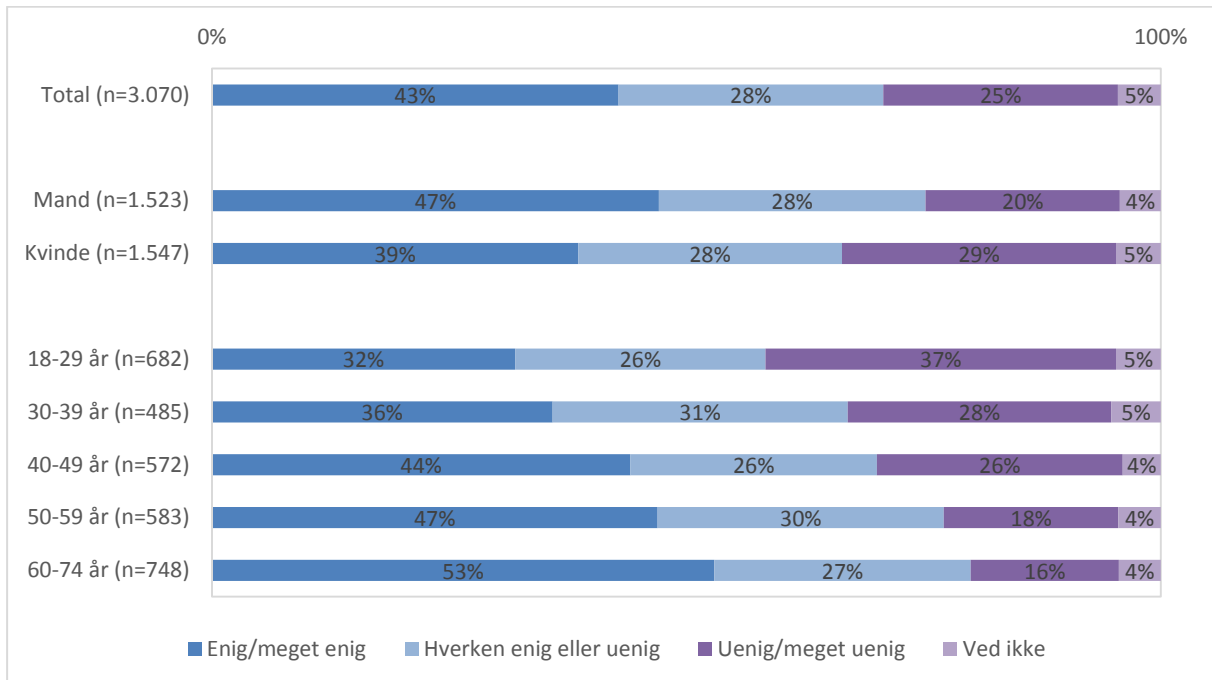
Blandt 18-74-årige danskere (n=3.070).

- Under halvdelen (43 %) af 18-74-årige er enige eller meget enige i, at vi i Danmark har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige nej tak til alkohol i sociale sammenhænge. 25 % er uenige eller meget uenige.

Figur 5.3. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? I Danmark har vi en kultur, hvor det bliver accepteret at sige nej tak til alkohol i sociale sammenhænge.

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

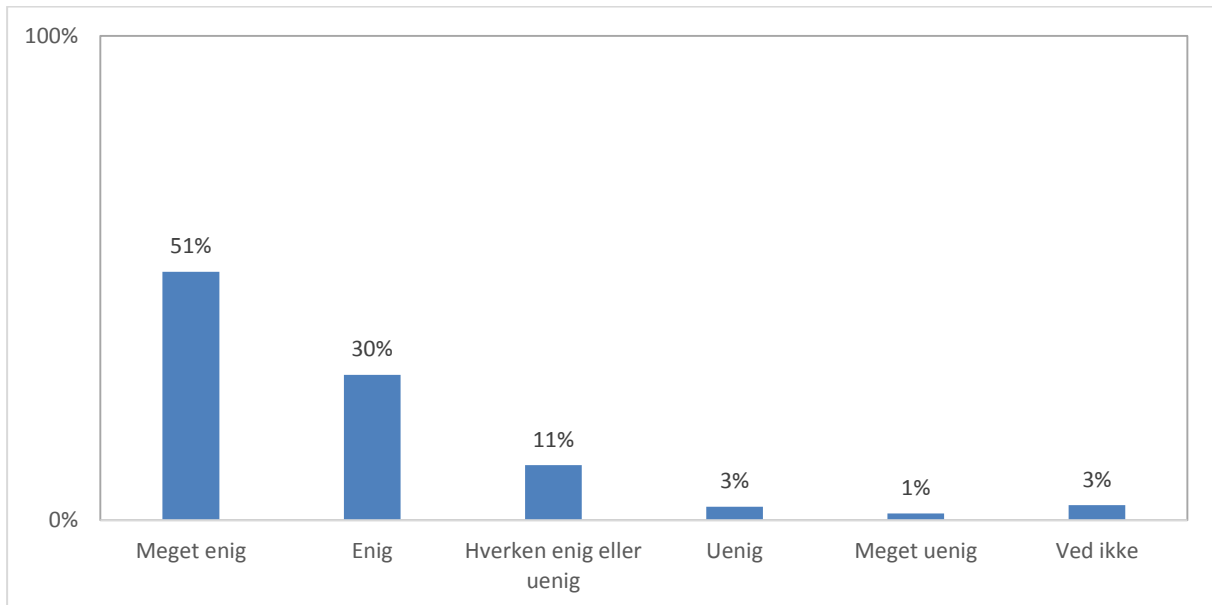
* Ingen regionale forskelle.

- Flere mænd (47 %) end kvinder (39 %) mener, at vi har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige nej tak til alkohol i sociale sammenhænge, og flere kvinder (29 %) end mænd (20 %) er uenige eller meget uenige i udsagnet.
- Andelen, der mener, at vi har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige nej tak til alkohol, stiger markant med alderen. Blot 32 % af de 18-29-årige er enige eller meget enige i udsagnet, mens det gælder 53 % af de 60-74-årige. Mere end hver tredje (37 %) af de 18-29-årige er uenige eller meget uenige i, at vi har en kultur, hvor det bliver accepteret at sige nej tak til alkohol i sociale sammenhænge.

Skal vi have en kultur, hvor "nej tak" til alkohol bliver accepteret?

Figur 5.4. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Vi skal have en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol.

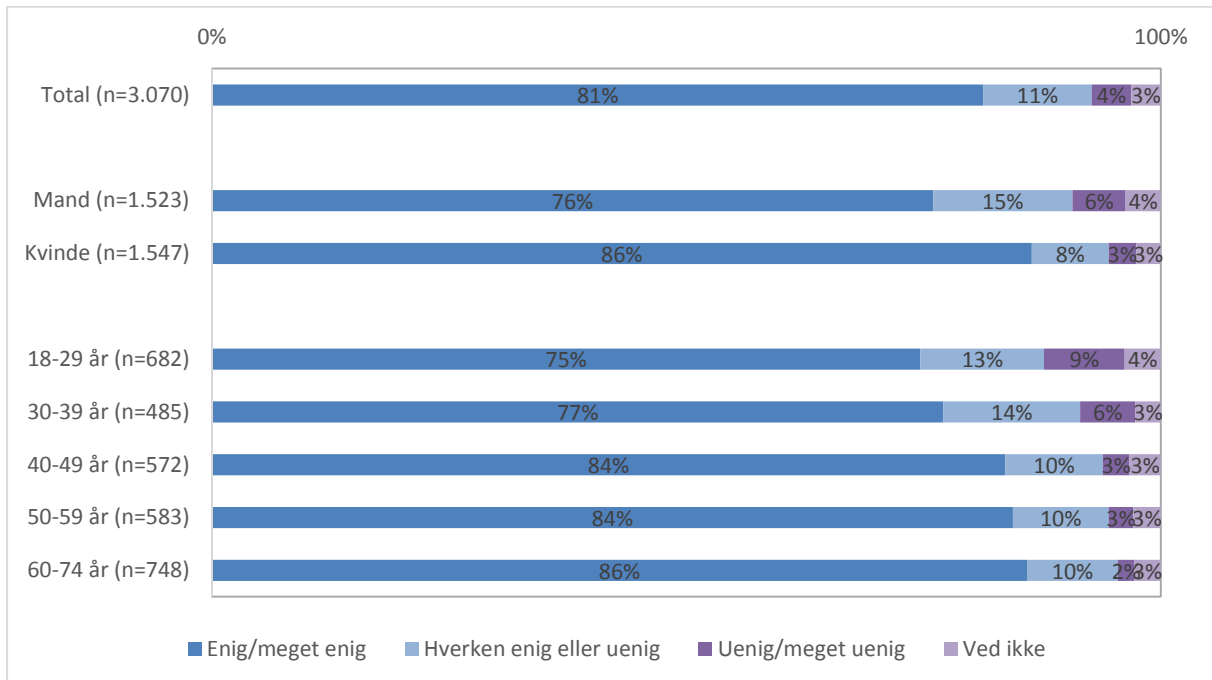
Blandt 18-74-årige danskere (n=3.070).

- Otte ud af ti (81 %) af 18-74-årige er enten enige eller meget enige i, at vi skal have en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak til alkohol". 4 % er uenige eller meget uenige i udsagnet.

Figur 5.5. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Vi skal have en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol.

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

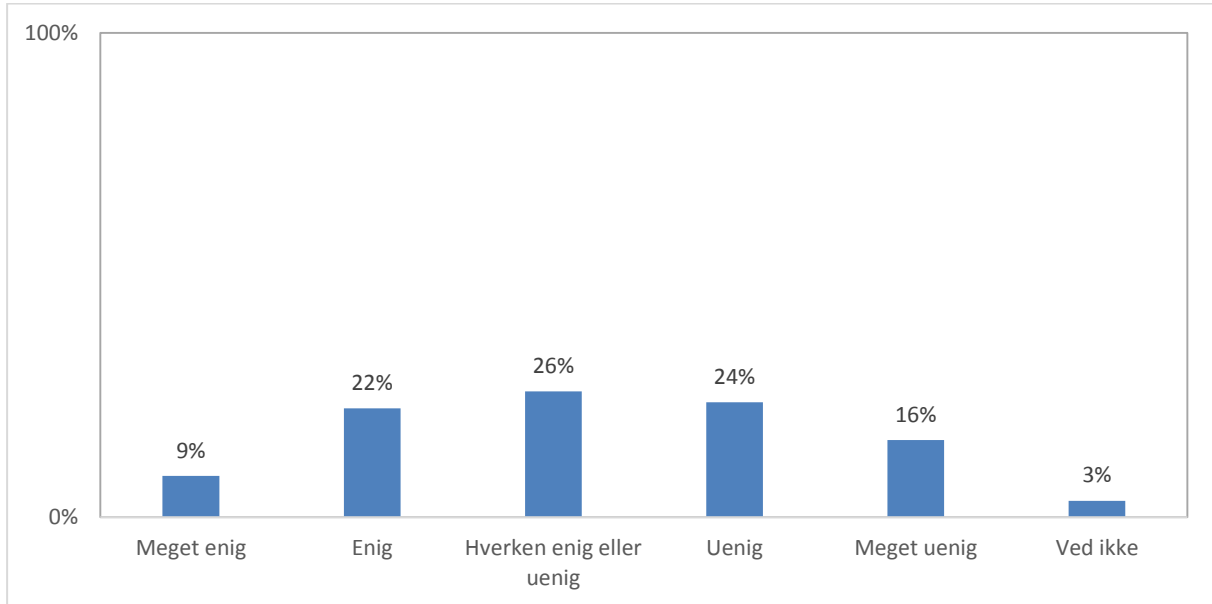
* Ingen regionale forskelle.

- Flere kvinder (86 %) end mænd (76 %) er enige eller meget enige i, at vi skal have en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol.
- Andelen, der er enige eller meget enige i, at vi skal have en alkoholkultur, hvor alle accepterer et "nej tak" til alkohol, stiger med alderen – fra 75 % blandt 18-29-årige til 86 % blandt 60-74-årige. Særligt 18-29-årige (9 %) er uenige eller meget uenige i udsagnet.

Alkohol og sociale fællesskaber

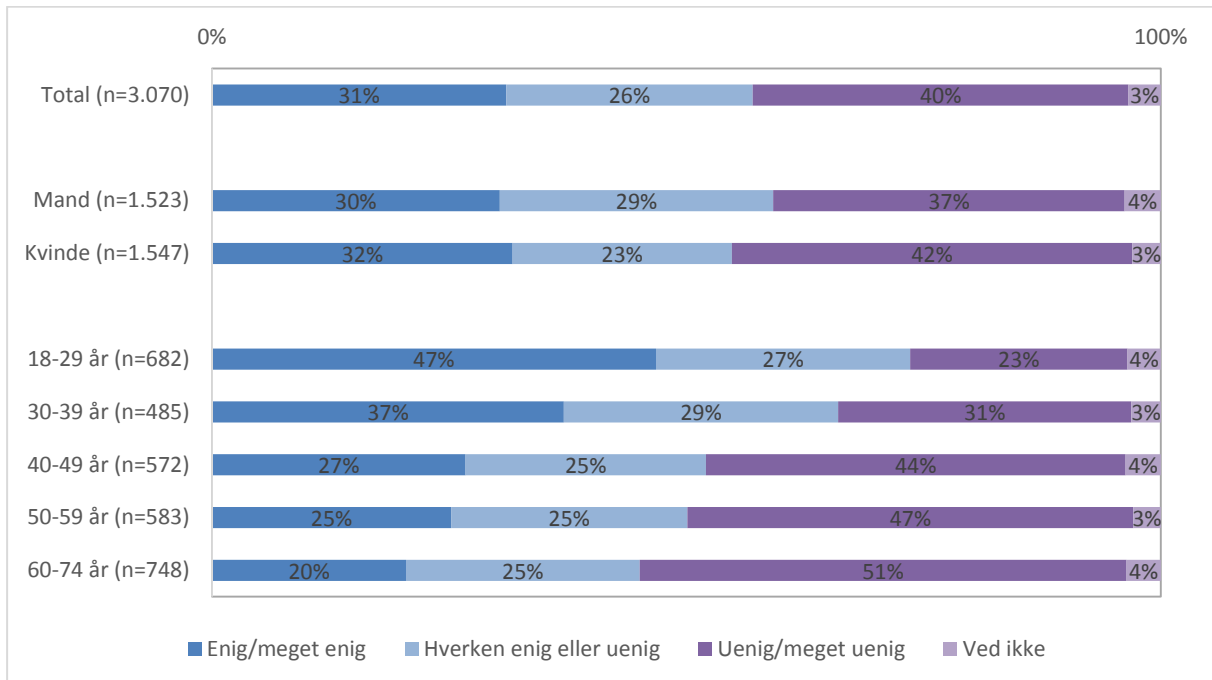
Figur 5.6. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvis man ikke drikker alkohol.

Blandt 18-74-årige danskere (n=3.070).

- 31 % af 18-74-årige er enige eller meget enige i, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvis man ikke drikker alkohol. 26 % er hverken enige eller uenige i udsagnet, mens 40 % er uenige eller meget uenige.

Figur 5.7. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvis man ikke drikker alkohol. Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

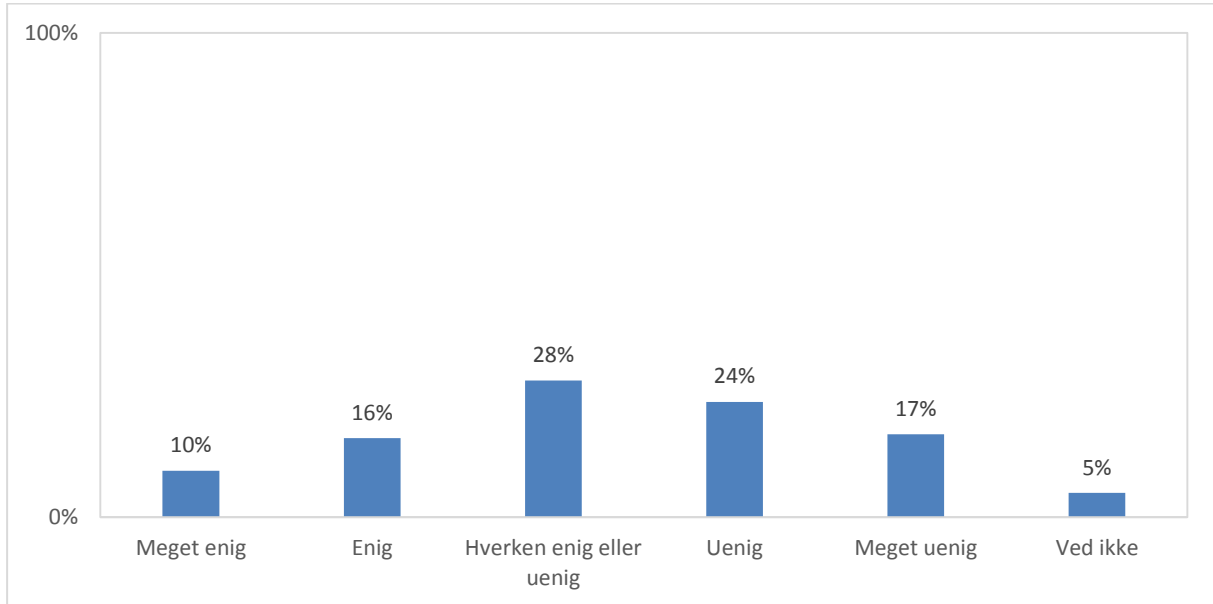
* Ingen regionale forskelle.

- Lige mange mænd (30 %) og kvinder (32 %) er enige eller meget enige i, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvis man ikke drikker alkohol. Flere mænd end kvinder er hverken enige eller uenige (29 % vs. 23 %), mens færre mænd end kvinder er uenige eller meget uenige i udsagnet (37 % vs. 42 %).
- Andelen, der synes, at det er svært at være en del af det sociale fællesskab ved sammenkomster, hvis man ikke drikker alkohol, falder med alderen. Blandt 18-29-årige er næsten halvdelen (47 %) enige eller meget enige i udsagnet, mens det gælder hver femte (20 %) i aldersgruppen 60-74 år.

Alkoholfri alternativer

Figur 5.8. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Jeg savner alkoholfri alternativer, når jeg er til fester og/eller i andre sociale sammenhænge.

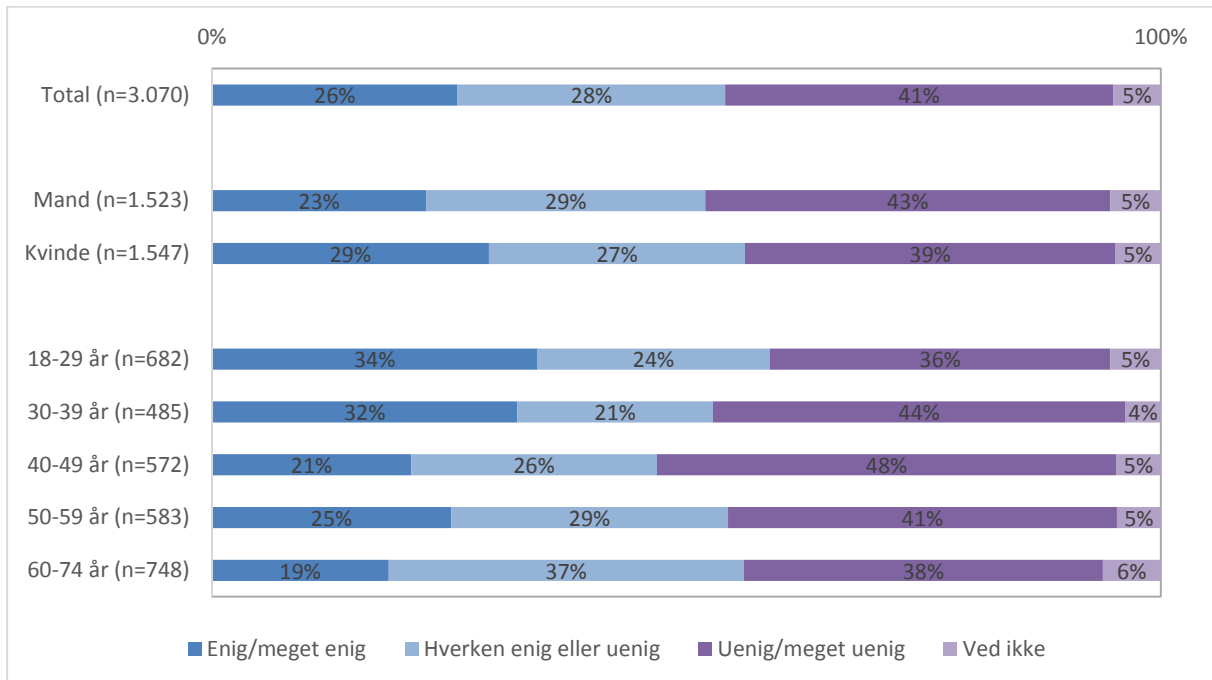
Blandt 18-74-årige danskere (n=3.070).

- Hver fjerde (26 %) 18-74-årige savner alkoholfri alternativer til fester og/eller i andre sociale sammenhænge. 28 % er hverken enige eller uenige i udsagnet om at savne alkoholfri alternativer, mens 41 % er uenige.

Figur 5.9. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Jeg savner alkoholfri alternativer, når jeg er til fester og/eller i andre sociale sammenhænge.

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

* Ingen regionale forskelle.

- Flere kvinder (29 %) end mænd (23 %) savner alkoholfri alternativer til fester og/eller i andre sociale sammenhænge.
- Det er især de yngste aldersgrupper, der savner alkoholfri alternativer til fester og/eller i andre sociale sammenhænge – det gælder således hver tredje i aldersgrupperne 18-29 år (34 %) og 30-39 år (32 %). I de øvrige aldersgrupper varierer andelen, der savner alkoholfri alternativer, fra 19 % til 25 %.

6. Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Tidligere danske og udenlandske undersøgelser viser, at:

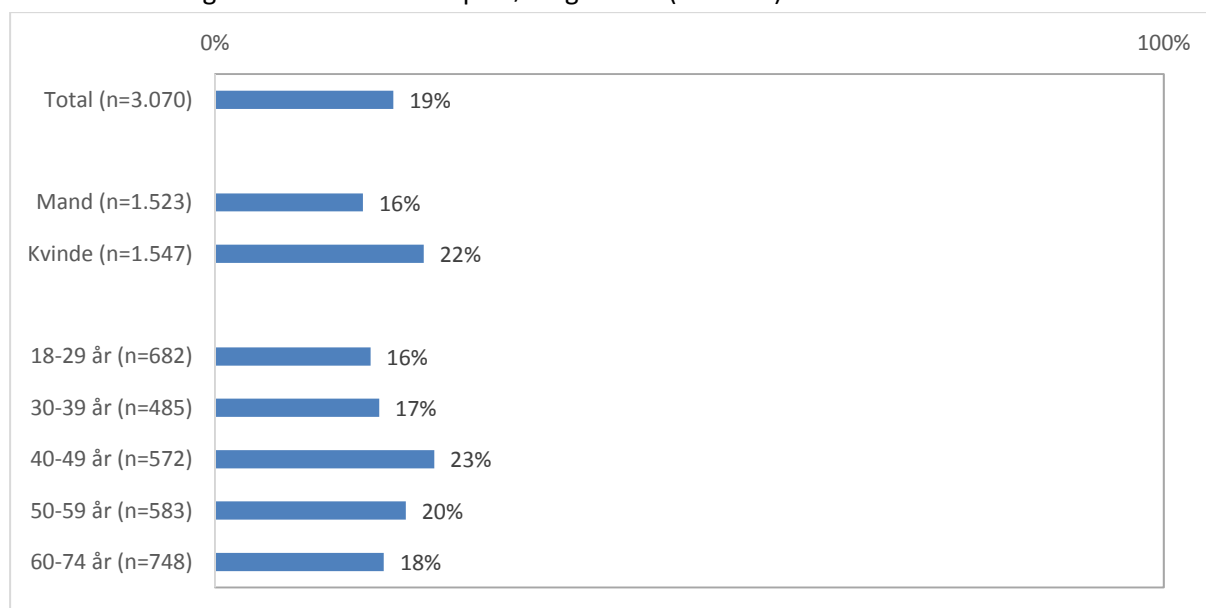
Ligesom i indeværende rapport, viser en undersøgelse fra 2009 [11], at danskernes kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft er lav: 6 % angiver brystkræft og 20 % angiver kræft i mundhule, svælg og strube, når de bliver spurgt, hvilke sygdomme og tilstande, der hænger sammen med et stort alkoholindtag [11].

Uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Respondenterne blev spurgt: "Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv venligst alle dem, der falder dig ind" med et åbent svarfelt (uhjulpet kendskab). Det blev efterfølgende tolket som kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, hvis de havde skrevet "kræft", "cancer" eller specifikke kræftformer – uanset hvilken kræftform, de havde angivet. Formålet med at spørge helt åbent var at undgå at præge respondenterne med svarmuligheder, og dermed afdække hvor mange, der selv laver koblingen mellem alkohol og kræft.

Figur 6.1. Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Åbent spørgsmål – figuren viser andelen, der har nævnt kræft.

Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

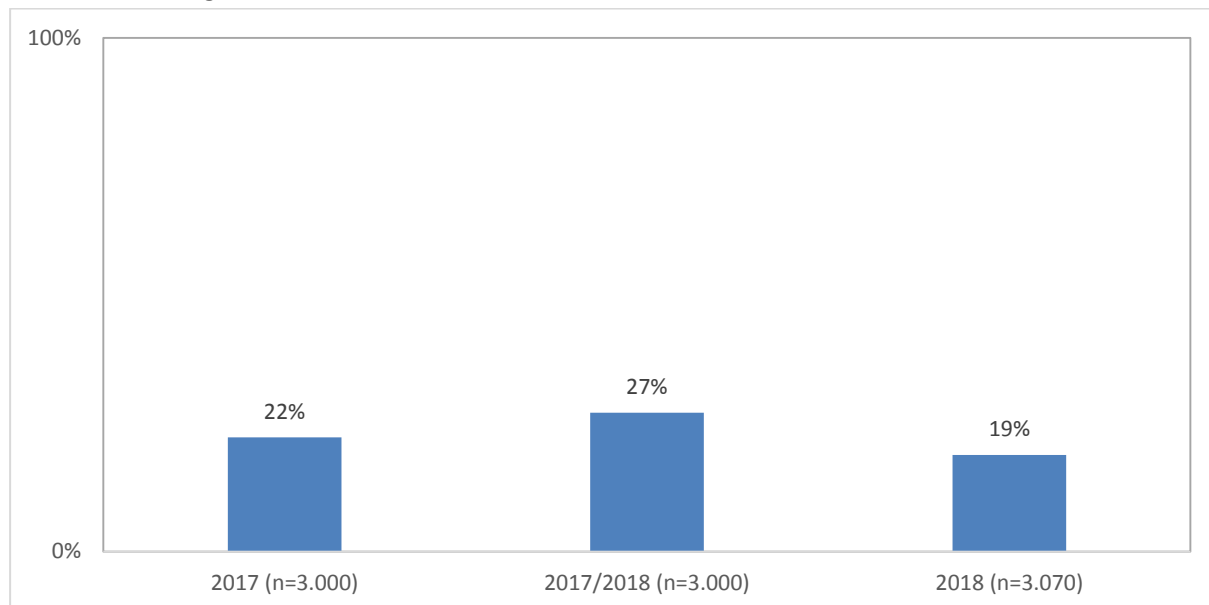
* Ingen regionale forskelle.

- Uhjulpet angiver 19 % af 18-74-årige, at alkohol øger risikoen for kræft.
- En større andel af kvinder (22 %) end mænd (16 %) angiver uhjulpet, at alkohol øger risikoen for kræft.
- Uhjulpet kendskab til, at alkohol øger risikoen for kræft, er højest blandt 40-49-årige (23 %). I de øvrige aldersgrupper varierer det uhjulpne kendskab fra 16-20 %.

Udvikling i uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol

Figur 6.2. Udvikling 2017-2018⁶. Hvilke sygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Åbent spørgsmål – figuren viser andelen, der har nævnt kræft⁷.

Blandt 18-74-årige danskere.

- I 2018 (den dataindsamling, som indeværende rapport bygger på), var der signifikant færre, der uhjulpet angav, at alkohol øger risikoen for kræft (19 %), sammenlignet med 2017 (22 %) og 2017/2018 (27 %).

⁶ Forskellen mellem 2018 og henholdsvis 2017 og 2017/2018 er statistisk signifikante. Forskellen mellem 2017 og 2017/2018 er ligeledes statistisk signifikant.

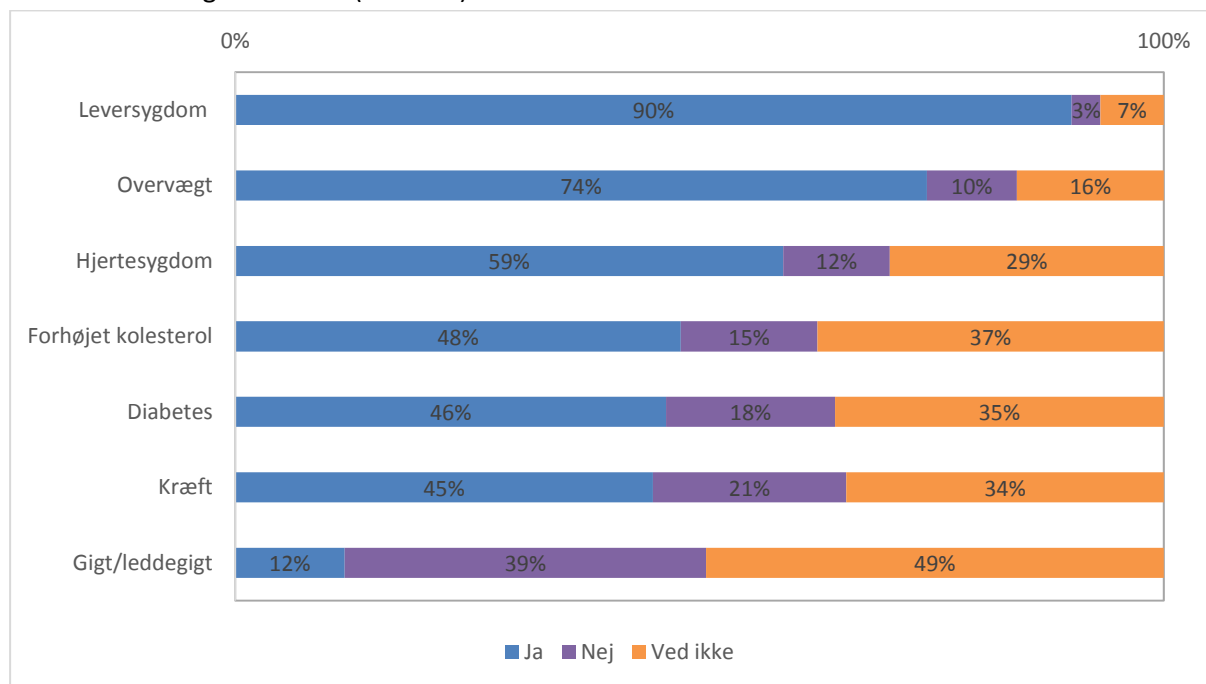
⁷ Ved spørgsmålet om uhjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, blev der i tredje dataindsamling indsat en tekst af hensyn til den nye persondataforordning (GDPR). Da denne tekst ikke var med i første og anden dataindsamling, kan den potentielt være en del af forklaringen på faldet i kendskab, som vi ser i tredje dataindsamling. GDPR-teksten kan have bevirket, at flere har valgt at krydse af i svarmuligheden "Jeg kender ikke til nogen sygdomme, som alkohol øger risikoen for" (det var muligt i alle tre dataindsamlinger) frem for at skrive i det åbne svarfelt.

Hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Efter det åbne spørgsmål om sammenhængen mellem alkohol og kræft, blev respondenterne spurgt: ”Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar” (hjulpet kendskab), hvortil der var en række svarmuligheder. Formålet med at præsentere svarmuligheder – herunder kræft – var at supplere det åbne spørgsmål og afdække, hvor mange der mener, at der er en sammenhæng mellem alkohol og kræft, når de direkte præsenteres for muligheden.

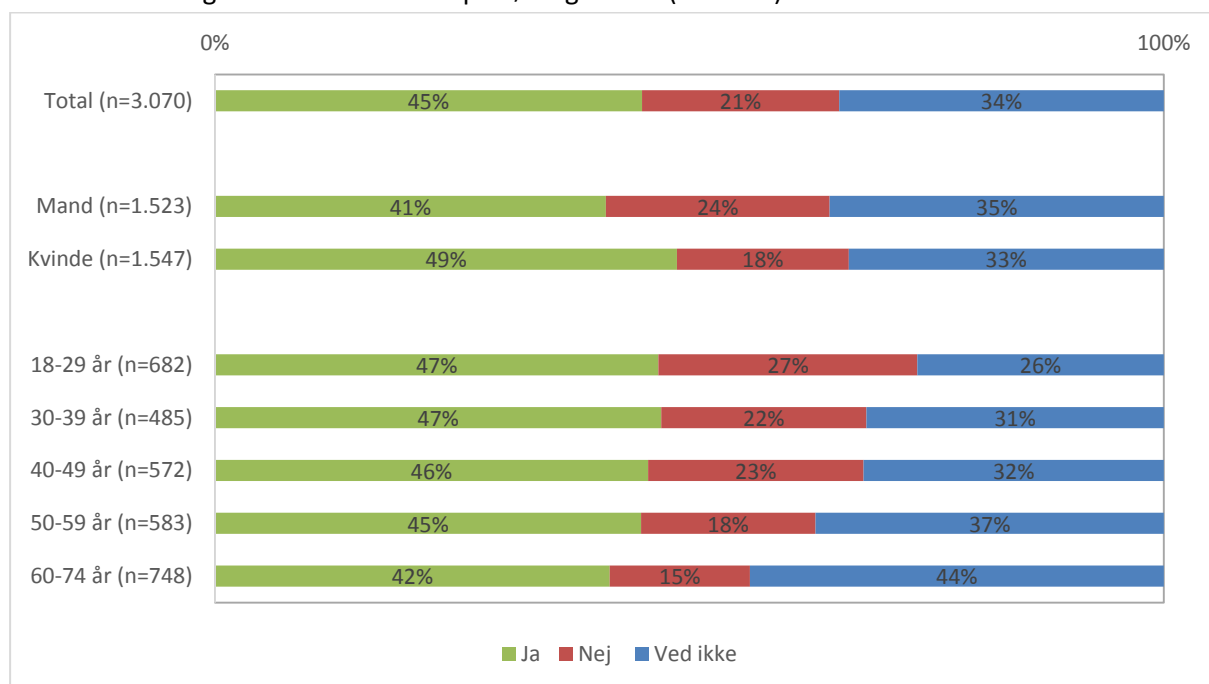
Figur 6.3. Hvilke af nedenstående sygdomme og tilstande mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar.

Blandt 18-74-årige danskere (n=3.070).

- Hjulpet angiver 45 % af 18-74-årige, at alkohol øger risikoen for kræft.
- Bortset fra gigt/leddegigt (12 %), er kræft (45 %), diabetes (46 %) og forhøjet kolesterol (48 %) de sygdomme/tilstande, som færrest respondenter mener, at alkohol øger risikoen for. Flest angiver, at alkohol øger risikoen for leversygdom (90 %).

Figur 6.4. Andelen, der hjulpet mener, at alkohol øger risikoen for kræft.
Blandt 18-74-årige danskere – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

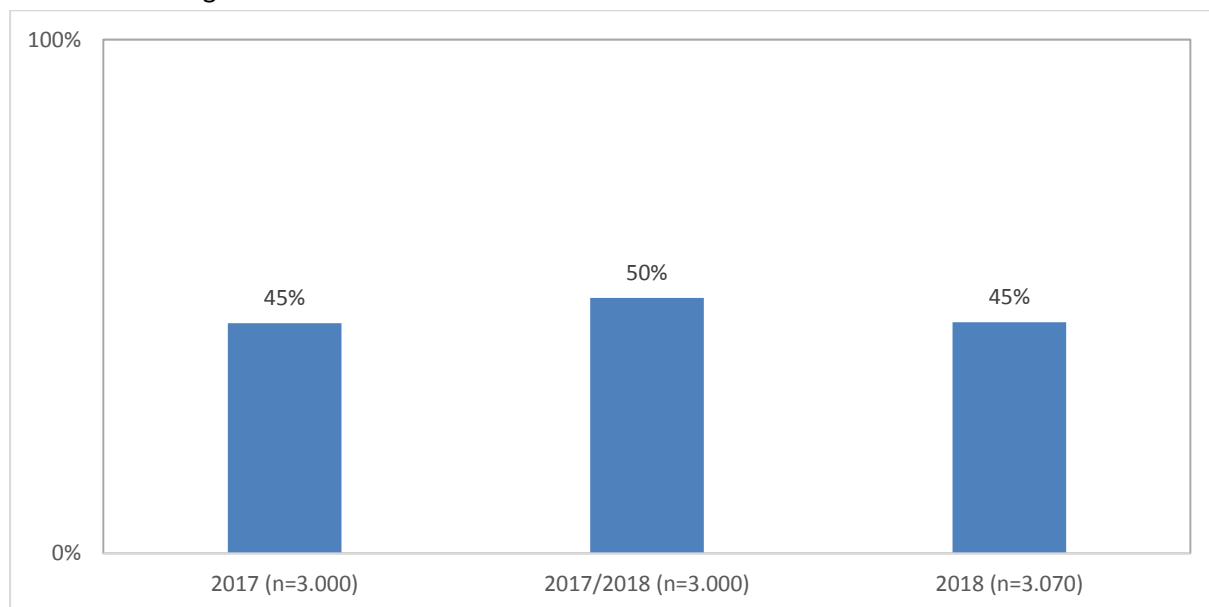

* Ingen regionale forskelle.

- Flere kvinder (49 %) end mænd (41 %) angiver, at alkohol øger risikoen for kræft, når kræft gives som svarmulighed (hjulpet kendskab).
- Med stigende alder er der færre respondenter, der svarer "nej" til, at alkohol øger risikoen for kræft og flere, der svarer "ved ikke". Der er derimod mindre variation i andelen, der svarer ja – dvs. hjulpet angiver, at alkohol øger risikoen for kræft. Det gør 42-47 % på tværs af aldersgrupperne.

Udvikling i hjulpet kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Figur 6.5. Udvikling 2017-2018⁸. Andelen, der hjulpet mener, at alkohol øger risikoen for kræft. Blandt 18-74-årige danskere.

- I 2018 (den dataindsamling, som indeværende rapport bygger på), er der signifikant færre, der hjulpet angiver, at alkohol øger risikoen for kræft (45 %), sammenlignet med dataindsamlingen i 2017/2018 (50 %). Andelen, der hjulpet angiver, at alkohol øger risikoen for kræft, er ens i 2017 og 2018.

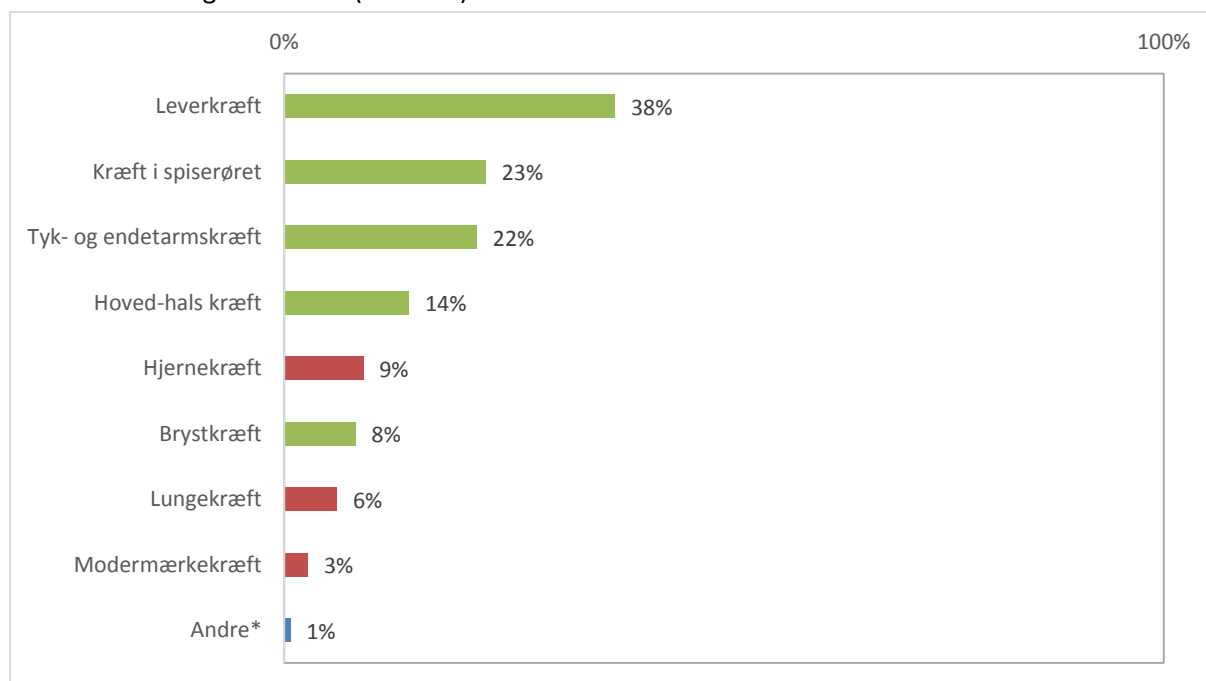
⁸ Forskellen mellem 2018 og 2017/2018 er statistisk signifikant. Forskellen mellem 2017 og 2017/2018 er ligeledes statistisk signifikant.

Kendskab til sammenhængen mellem alkohol og forskellige kræftformer (hjulpet)

Respondenter, der havde krydset af ved 'kræft' i det hjulpede spørgsmål om sammenhængen mellem alkohol og kræft, blev efterfølgende spurgt: "Hvilke af følgende kræftsygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar". Svarmulighederne rummede både kræftformer, som der er evidens for, at alkohol øger risikoen for og kræftformer, som der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for. Formålet med dette var at få et indtryk af respondenternes reelle viden. Respondenter, der ikke hjulpet havde kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft, tæller i figuren med som respondenter, der ikke kender til sammenhængen mellem alkohol og de forskellige kræfttyper.

Figur 6.6. Hvilke af følgende kræftsygdomme mener du, at alkohol øger risikoen for? Angiv gerne flere svar⁹.

Blandt 18-74-årige danskere (n=3.070).

* Under "Andre" blev der især svaret kræft i bugspytkirtlen og maven.

- Af de kræftsygdomme, som der er evidens for, at alkohol øger risikoen for, er der 38 % af 18-74-årige danskere, der angiver leverkræft. 23 % angiver kræft i spiserøret, 22 % angiver tyk- og endetarmskræft, 14 % angiver hoved-hals kræft og 8 % angiver brystkræft.
- Af de kræftsygdomme, som der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for, angiver 9 % hjernekræft, 6 % lungekræft og 3 % modermærkekræft.

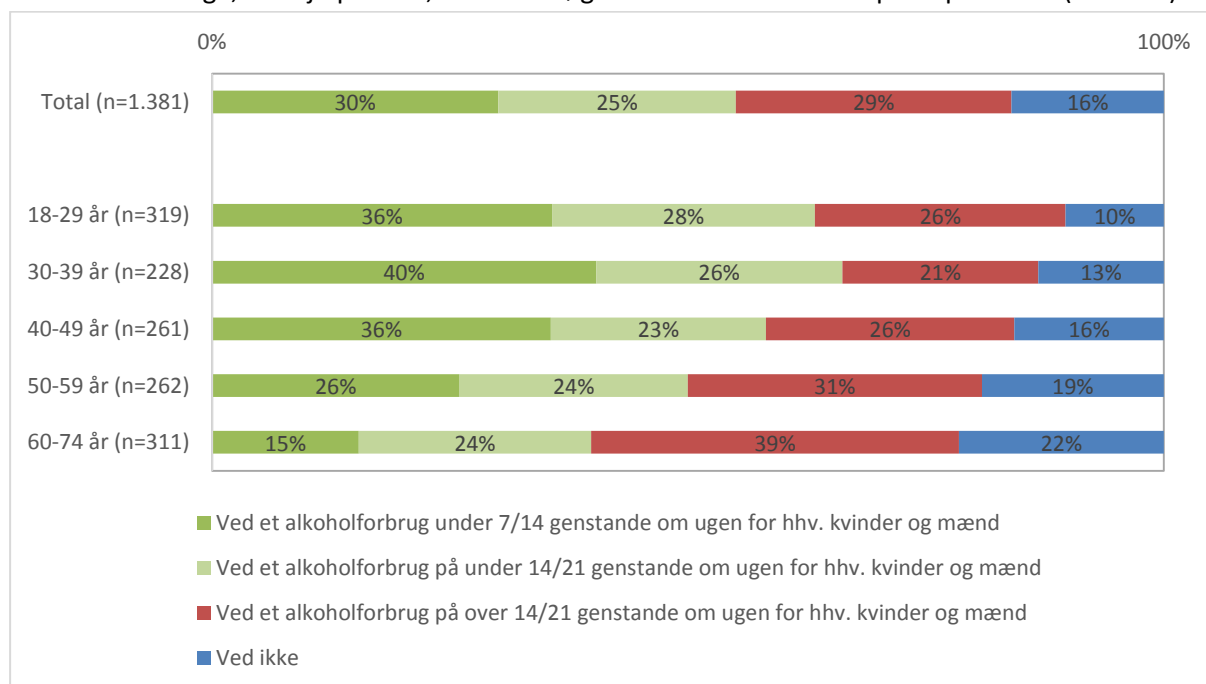
⁹ De grønne søjler viser kræftformer, som der er evidens for, at alkohol øger risikoen for. De røde søjler viser kræftformer, som der ikke er evidens for, at alkohol øger risikoen for.

Viden om, ved hvilket alkoholforbrug risikoen for kræft stiger

Respondenter, der havde krydset af ved 'kræft' i det hjælpne spørgsmål om sammenhængen mellem alkohol og kræft, blev spurgt til, ved hvilket alkoholforbrug de mener, at risikoen for kræft begynder at stige. Der er dokumenteret en øget risiko for brystkræft (for kvinder) allerede ved et forbrug på cirka 1 genstand dagligt [13, 14], mens der er dokumenteret en øget risiko for tarmkræft (begge køn) ved et forbrug på cirka 2½ genstande dagligt [15]. Man kender dog ikke nogen sikker nedre grænse for, hvornår risikoen for kræft begynder at stige – og man ved, at risikoen stiger med mængden, der indtages [5].

Figur 6.7. Ved hvilket alkoholforbrug begynder risikoen for kræft at stige?

Blandt 18-74-årige, der hjulpet ved, at alkohol øger risikoen for kræft – opdelt på alder* (n=1.381).

* Ingen køns- og regionale forskelle.

- Blandt 18-74-årige, der hjulpet angiver, at alkohol øger risikoen for kræft, tror 29 %, at risikoen for kræft først begynder at stige ved et forbrug over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænser (14 genstande om ugen for kvinder og 21 genstande om ugen for mænd). 30 % mener, at risikoen stiger allerede ved et forbrug under lavrisikogrænsen, mens 25 % mener, at risikoen stiger ved et forbrug under højrisikogrænsen.
- Af 18-74-årige, der hjulpet angiver, at alkohol øger risikoen for kræft, er det især de ældste respondenter, der tror, at risikoen for kræft først stiger ved et alkoholforbrug over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænser (39 % af 60-74-årige og mellem 21-31 % i øvrige aldersgrupper).

7. Kendskab til anbefalinger og genstandsgrænser

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

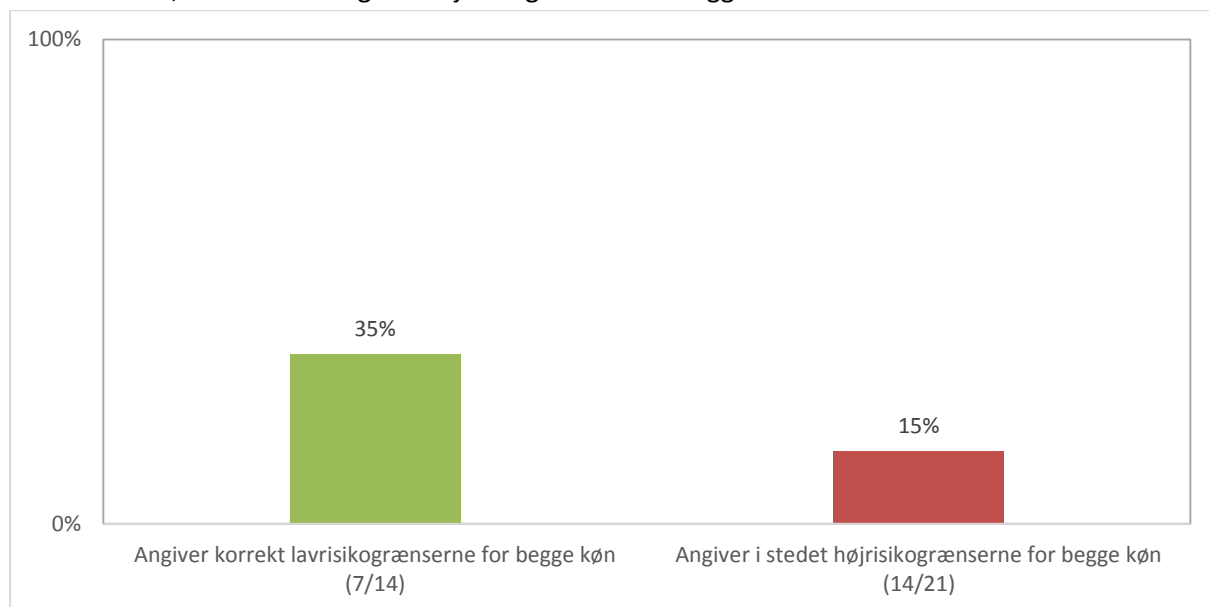
En evaluering af Sundhedsstyrelsens uge 40-kampagne i 2011 viste, at 18-65-åriges kendskab til lavrisikogrænsen steg i kampagneperioden, mens deres kendskab til højrisikogrænsen faldt [16]. Kendskabet til lavrisikogrænsen steg fra 41 % til 65 % blandt kvinder og fra 21 % til 52 % blandt mænd. I samme periode faldt kendskabet til højrisikogrænsen fra 38 % til 25 % blandt kvinder og fra 51 % til 37 % blandt mænd. En sandsynlig forklaring er, at kampagnens kommunikation om lavrisikogrænserne har skabt usikkerhed om højrisikogrænserne. I en undersøgelse fra 2017 angiver 26 % af danskerne i alderen 18-80 år, at de er enige i, at en genstand eller to om dagen er sundt for helbredet [9].

Sundhedsstyrelsens genstandsgrænser

Sundhedsstyrelsen har syv udmeldinger om alkohol. En af dem lyder: "Du har en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol ved et forbrug på 7 genstande om ugen for kvinder og 14 for mænd". Sundhedsstyrelsen har også en højrisikogrænse: "Du har en høj risiko for at blive syg på grund af alkohol, hvis du drikker mere end 14/21 om ugen". Frem til 2010 var der kun én grænse, og den var 14 ugentlige genstande om ugen for kvinder og 21 for mænd.

Samlet kendskab til lavrisikogrænserne

Figur 7.1. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at man ikke drikker over et vist antal genstande om ugen, hvis man vil have en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol. Ved du, hvor mange genstande det er for hhv. mænd og kvinder? Figuren viser andelen, der korrekt angiver lavrisikogrænserne for begge køn samt andelen, der i stedet angiver højrisikogrænserne for begge køn.

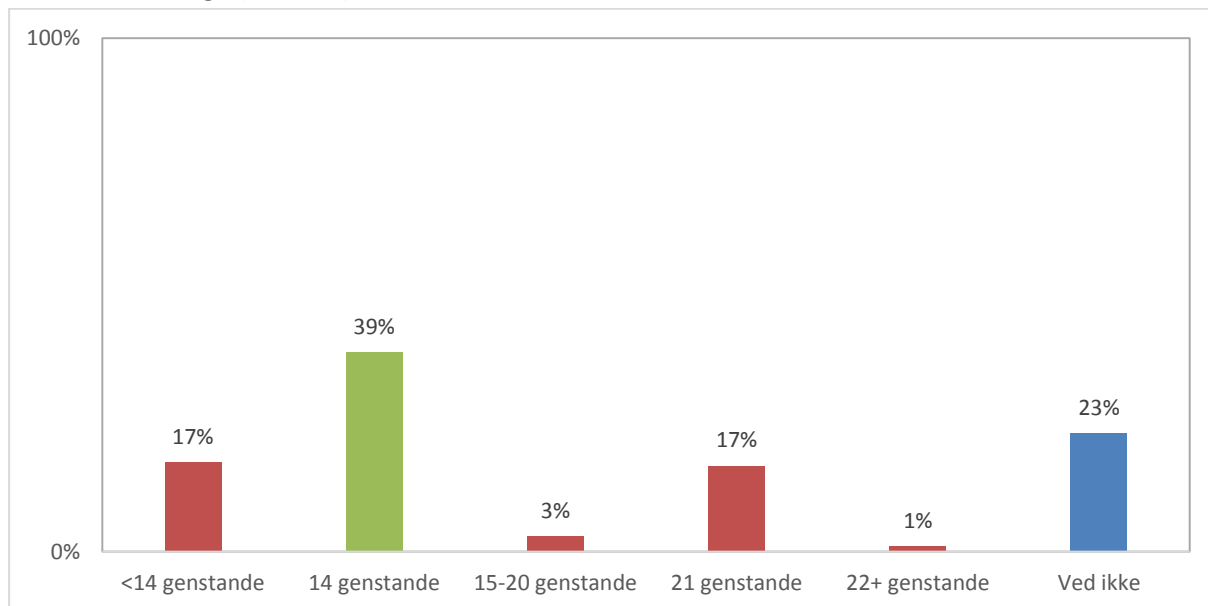

- 35 % af 18-74-årige kan korrekt angive Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for både mænd og kvinder. 15 % angiver i stedet Sundhedsstyrelsens højrisikogrænser for både mænd og kvinder, når de bliver spurgt til lavrisikogrænserne.

Kendskab til Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for mænd

Figur 7.2. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at man ikke drikker over et vist antal genstande om ugen, hvis man vil have en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol. Ved du, hvor mange genstande det er **for mænd**?

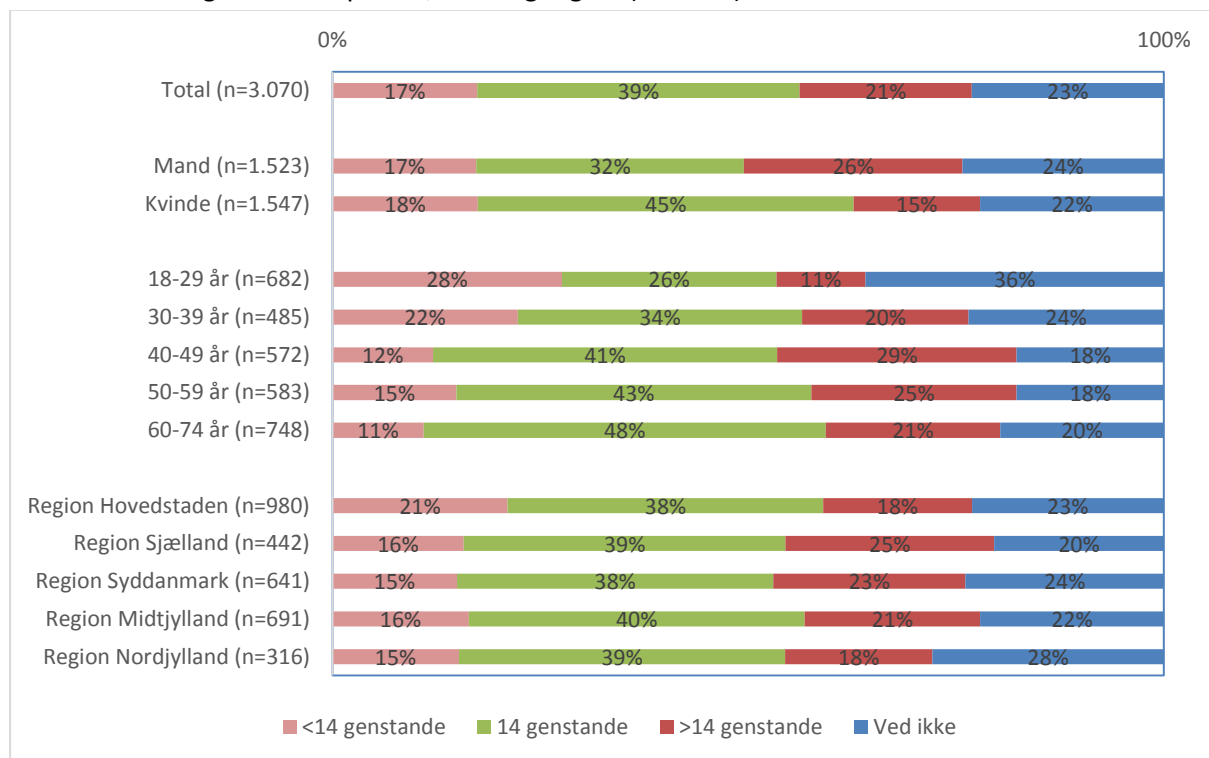
Blandt 18-74-årige (n=3.070).

- 39 % af 18-74-årige svarer korrekt, at Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for alkoholindtag om ugen for mænd er 14 genstande. 17 % tror, at grænsen er lavere end 14, mens 21 % angiver et højere antal ugentlige genstande for mænd. 23 % svarer "ved ikke".

Figur 7.3. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at man ikke drikker over et vist antal genstande om ugen, hvis man vil have en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol. Ved du, hvor mange genstande det er **for mænd?**

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn, alder og region (n=3.070).

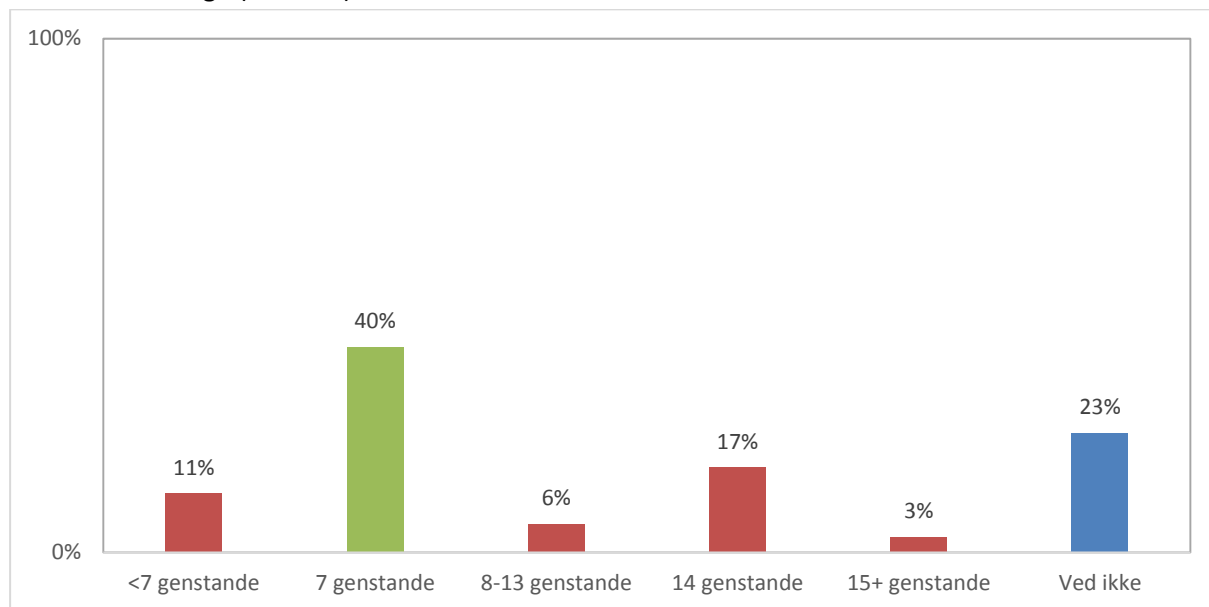

- Flere kvinder (45 %) end mænd (32 %) kan korrekt angive Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for mænd. Det er især mændene, der tror, at lavrisikogrænsen er højere end 14 genstande om ugen (26 % vs. 15 % af kvinderne).
- Kendskabet til lavrisikogrænsen for alkoholindtag stiger med alderen, fra 26 % blandt 18-29-årige til 48 % blandt 60-74-årige. Til gengæld er de 18-29-årige mindst tilbøjelige til at tro, at lavrisikogrænsen er højere end den reelt er (11 %), mens det gælder 20-29 % i de øvrige aldersgrupper.
- Andelen, der kan angive lavrisikogrænsen for mænd korrekt, er nogenlunde ens på tværs af regionerne (38-40 %), men der er en anelse regional variation i de øvrige svarmuligheder til spørgsmålet om lavrisikogrænsen for mænd.

Kendskab til Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for kvinder

Figur 7.4. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at man ikke drikker over et vist antal genstande om ugen, hvis man vil have en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol. Ved du, hvor mange genstande det er **for kvinder**?

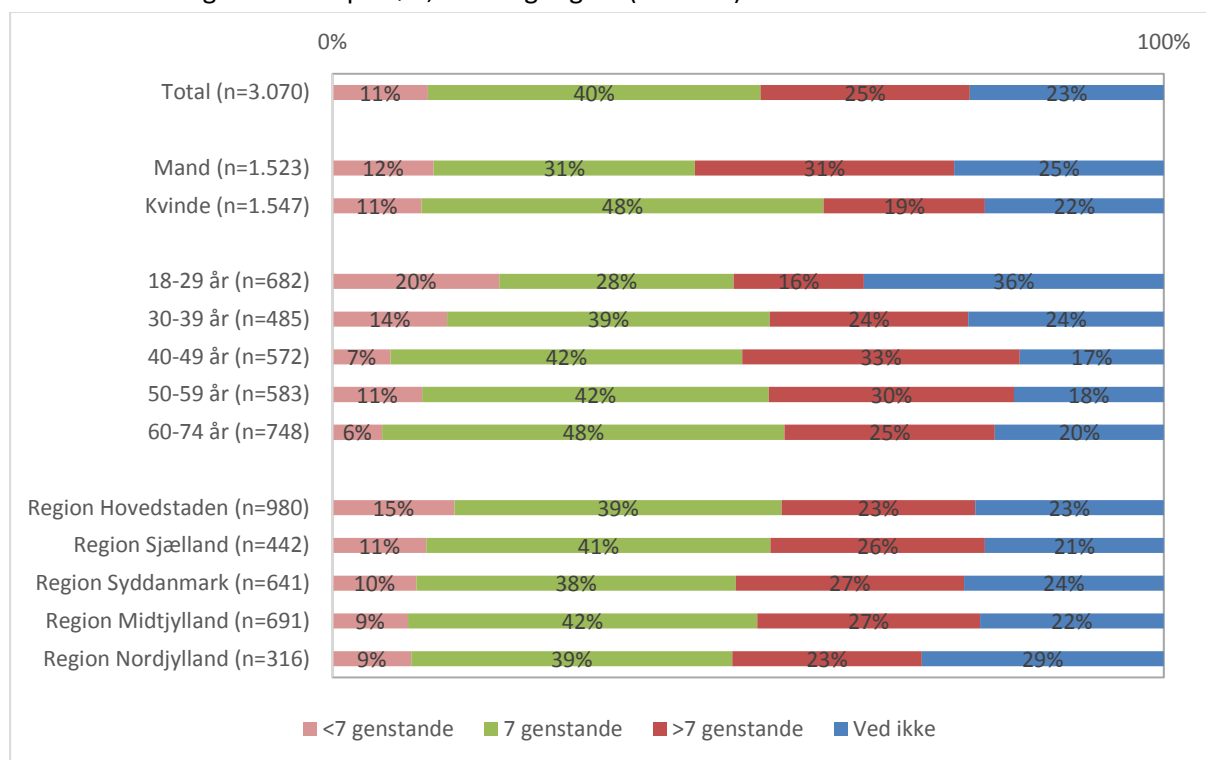
Blandt 18-74-årige (n=3.070).

- 40 % af 18-74-årige svarer korrekt, at Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for alkoholindtag om ugen for kvinder er 7 genstande. 11 % angiver et lavere antal ugentlige genstande, mens 25 % angiver et højere antal ugentlige genstande for kvinder. 23 % svarer "ved ikke".

Figur 7.5. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at man ikke drikker over et vist antal genstande om ugen, hvis man vil have en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol. Ved du, hvor mange genstande det er **for kvinder?**

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn, alder og region (n=3.070).

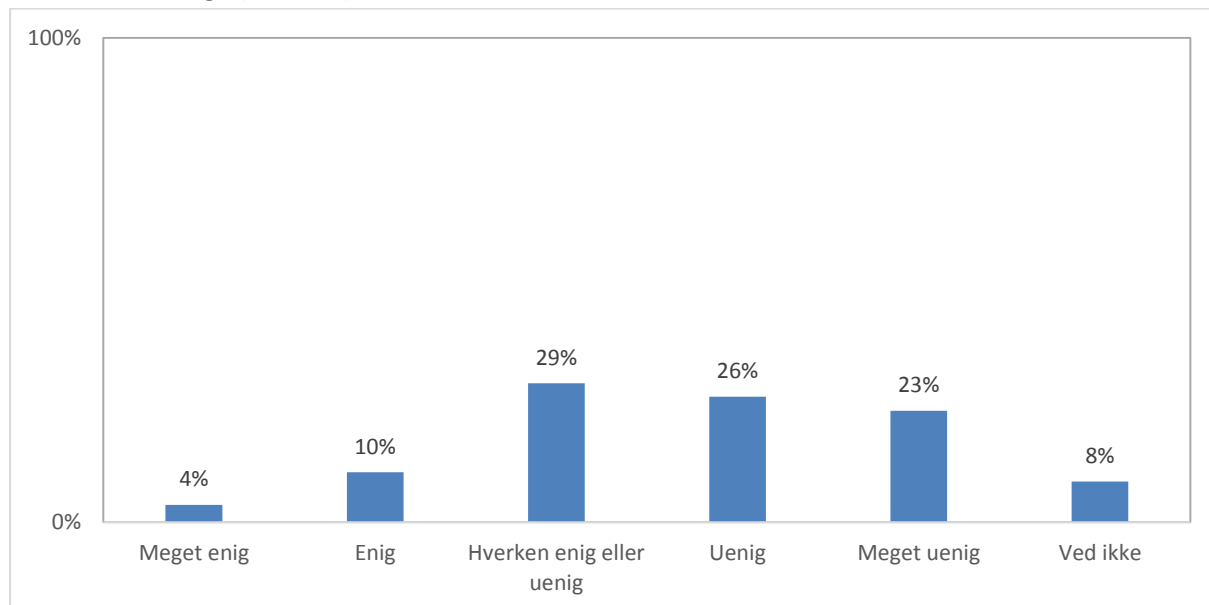

- Flere kvinder (48 %) end mænd (31 %) kan angive, at Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for ugentligt alkoholindtag er 7 genstande for kvinder. Cirka hver femte kvinde (19 %) og cirka hver tredje mand (31 %) tror, at lavrisikogrænsen for kvinder er højere, end den reelt er.
- Kendskabet til lavrisikogrænsen for kvinder stiger med alderen, fra 28 % blandt de 18-29-årige til 48 % blandt de 60-74-årige. De 18-29-årige er til gengæld mindst tilbøjelige til at angive, at grænsen er højere end den reelt er (16 % vs. 20-33 % i de øvrige aldersgrupper).
- Andelen, der kan angive lavrisikogrænsen for kvinder korrekt, er nogenlunde ens på tværs af regionerne (39-42 %), men der er en anelse regional variation i de øvrige svarmuligheder.

Er det sundt at drikke alkohol?

Figur 7.6. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Det er sundt at drikke et par genstande om dagen.

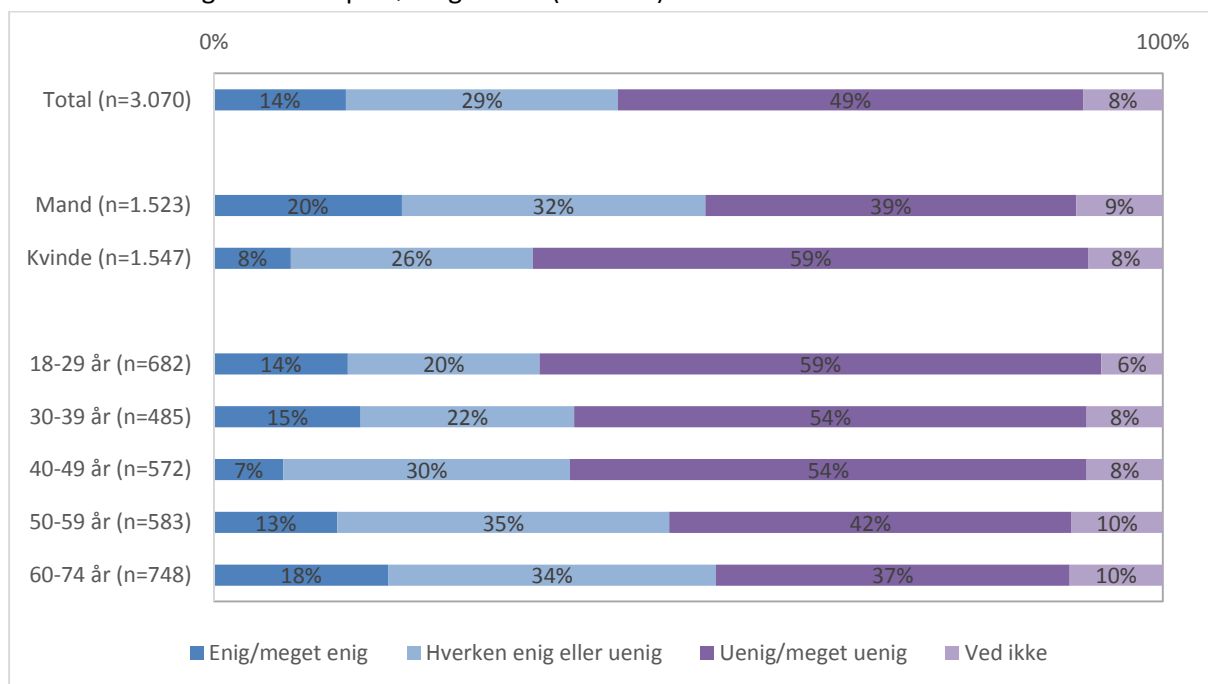
Blandt 18-74-årige (n=3.070).

- Halvdelen (49 %) af 18-74-årige er uenige eller meget uenige i, at det er sundt at drikke et par genstande om dagen, mens 14 % er enige eller meget enige i udsagnet. Resten er hverken enige eller uenige, eller svarer "ved ikke".

Figur 7.7. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Det er sundt at drikke et par genstande om dagen.

Blandt 18-74-årige – fordelt på køn og alder* (n=3.070).

* Ingen regionale forskelle.

- Flere mænd end kvinder er enige eller meget enige i, at det er sundt at drikke et par genstande om dagen (20 % vs. 8 %), og markant flere kvinder (59 %) end mænd (39 %) er uenige eller meget uenige i udsagnet.
- Det er især 18-29-årige, der er uenige eller meget uenige i, at et par genstande om dagen er sundt for helbredet (59 %), og andelen falder med stigende alder.

8. Metode

Datagrundlag

Denne rapport er baseret på data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 3.070 danskere i alderen 18-74 år. Data er indsamlet af analyseinstituttet Userneeds i perioden 19. november 2018 til 6. januar 2019 og er nationalt repræsentativt på køn, alder og region. Dataindsamlingen er foregået ved hjælp af et internetbaseret spørgeskema, der blev sendt ud pr. mail. Enkelte steder, hvor det findes relevant, er der set på udviklingen fra tidligere undersøgelser til denne.

Procenttallene i de viste figurer er afrundede, og vil derfor i nogle tilfælde summere til lige over eller lige under 100 %. I beskrivelsen af figurerne omtales ofte en sum af flere tal, for eksempel andelen, der er enten enige eller meget enige i et udsagn. Denne sum stemmer ikke altid overens med den sum, man som læser vil komme frem til, hvis man summerer tallene i figuren. Det skyldes, at figurerne viser afrundede tal, men at vi har medtaget decimalerne, når vi har summeret tallene for forskellige svarkategorier.

Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne har tidligere udgivet rapporterne "Danskernes alkoholvaner 2017" [12] og "Danskernes holdninger til unges alkoholvaner 2014" [17], foruden en række rapporter om unges alkoholvaner [18-21] og om forældres holdninger til unges alkoholvaner [22, 23].

Repræsentativitet

Data er indsamlet via kvoter, som er en sammensætning af data – f.eks. kvinder i alderen 30-39 år fra Region Sjælland – der svarer til den nationale sammensætning med en max afvigelse på +/- 5 %. Denne metode har sikret en national repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til:

- Køn (mænd/kvinder)
- Alder (18-29/30-39/40-49/50-59/60-74 år)
- Region (Hovedstaden/Sjælland/Syddanmark/Midtjylland/Nordjylland)

Data er endvidere repræsentativt på uddannelse på et overordnet niveau, det vil sige ikke inden for de enkelte kvoter, men for hele datasættet.

Efterhånden som kvoterne er blevet fyldt, har Userneeds lukket for yderligere besvarelser fra den pågældende respondentgruppe (f.eks. kvinder i alderen 30-39 år fra Region Hovedstaden).

Nedenstående tabel viser antallet af respondenter i undersøgelsen fordelt på køn, alder og region.

Tabel 8.1 Fordeling af respondenter

		Hovedstaden (n=980)	Sjælland (n=442)	Syddanmark (n=641)	Midtjylland (n=691)	Nordjylland (n=316)
Mænd (n=1.523)	18-29 år (n=339)	111	42	72	76	38
	30-39 år (n=245)	91	30	46	53	25
	40-49 år (n=282)	95	41	58	61	27
	50-59 år (n=291)	86	45	63	66	31
	60-74 år (n=366)	99	60	85	83	39
Kvinder (n=1.547)	18-29 år (n=343)	128	38	62	83	32
	30-39 år (n=240)	86	31	46	55	22
	40-49 år (n=290)	89	45	61	66	29
	50-59 år (n=292)	86	46	67	62	31
	60-74 år (n=382)	109	64	81	86	42

Spørgeskemaet

Spørgeskemaet er udarbejdet af alkoholkampagnens analyse- og evalueringseenhed. Spørgeskemaet tager udgangspunkt i tidligere spørgeskemaer fra Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne, samt i spørgeskemaer fra andre nationale (f.eks. Statens Institut for Folkesundhed, Mandag Morgen og TrygFonden) og internationale aktører (f.eks. Cancer Research UK).

Rekruttering af deltagere

Personer i alderen 18-74 år fra Userneeds' panel blev pr. mail inviteret til at deltage i undersøgelsen. Respondenterne blev belønnet med point, som kunne veksles til lodder til konkurrencer, bruges i Userneeds' panelshop eller doneres til velgørenhedsorganisationer. For at undgå at påvirke respondenternes svar, fik de ikke at vide, hvem der stod bag undersøgelsen, da de påbegyndte spørgeskemaet. Afslutningsvis fremgik det, at Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne var afsender, og der var kontaktinformation til en medarbejder fra kampagnen i tilfælde af spørgsmål/kommentarer.

Respondenter i undersøgelsen

Userneeds udsendte mail-invitationer til undersøgelsen til i alt 19.438 personer i deres panel. Af disse gennemførte i alt 1.934 (10 %), mens 483 gennemførte delvist. Derudover lagde Userneeds undersøgelsen tilgængelig på deres medlemsportal, hvor det ikke er muligt at se hvor mange, der har bemærket undersøgelsen, men hvor 769 påbegyndte undersøgelsen og 601 (78 %) gennemførte den. 18 % af de i alt 3.070 besvarelser stammer derudover fra Userneeds' samarbejdspartneres paneler, hvor svarprocenten ikke er opgjort.

Statistiske analyser

Hvor det er relevant, er der testet for signifikante forskelle i forhold til køn, alder og region. For at teste, om en sammenhæng mellem to variable er statistisk signifikant, er χ^2 -tests blevet anvendt. En p-værdi $<0,05$ er blevet anset som statistisk signifikant. Alle analyser er foretaget i PASW Statistics 18 (SPSS Inc.).

Det er kun statistisk signifikante sammenhænge, der rapporteres og omtales som sammenhænge. Eksempelvis skrives kun, at der er flere kvinder end mænd, der kan angive lavrisikogrænsen for alkoholindtag, fordi der er *statistisk signifikant* flere kvinder end mænd, der kan dette. Det fremgår under figurerne, hvis der er testet for forskelle og testene er insignifikante.

Udviklingsanalyser

Udviklingsanalyserne i indeværende rapport bygger på tre dataindsamlinger, hvoraf de to første blev indsamlet af analysebureauet Voxmeter¹⁰, mens den tredje blev indsamlet af Userneeds. Første dataindsamling blev foretaget umiddelbart før første 'Alkohol gør noget ved os'-mediekampagne (4. september til 8. oktober 2017), og anden dataindsamling blev foretaget umiddelbart efter mediekampagnen (27. november 2017 til 7. januar 2018), mens tredje dataindsamling blev foretaget efter relanceringen af 'Alkohol gør noget ved os' i 2018 (19. november 2018 til 6. januar 2019). Når vi ser på udvikling over tid, er det vigtigt at slå fast, at der skal flere målinger til, før vi kan vide, om den udvikling vi ser, er udtryk for en reel ændring. Det er ekstra vigtigt at være varsom med tolkningen af udviklingen fra 1. og 2. dataindsamling til 3. dataindsamling, da der kan være forskelle i panelernes respondentgrundlag – selvom data er repræsentativt på køn, alder, region og uddannelse. Man kan forestille sig, at der er forskelle i respondentgrundlaget, blandt andet fordi Voxmeter rekrutterer medlemmer til deres panel via telefon, mens Userneeds rekrutterer via private og offentlige hjemmesider.

Begrænsninger ved webundersøgelser

Webbaserede undersøgelser bliver oftere og oftere anvendt til indsamling af data til befolkningsrepræsentative undersøgelser. Webbaserede undersøgelser har visse fordele, men også ulemper, sammenlignet med undersøgelser gennemført via post eller pr. telefon. En fordel ved webundersøgelser er, at de både er billigere og hurtigere at gennemføre end postale undersøgelser og telefoninterviews. Dog bliver svarprocenten for webundersøgelser generelt lavere end for andre former for undersøgelser [24]. Det gør det sværere at udelukke, at respondenter, der har valgt at deltage i en undersøgelse som denne, adskiller sig fra den generelle danske befolkning.

Webundersøgelser har netop den ulempe, at webpaneler har en vis indbygget skævhed. For eksempel er ældre, socialt dårligt stillede, kortuddannede samt personer med anden etnisk herkomst end dansk generelt underrepræsenteret i webpaneler. Hvis danskere, der deltager i panelet, for eksempel har alkoholvaner, der adskiller sig fra andre danskeres alkoholvaner, vil det ikke give et fuldstændigt retvisende billede af danskernes alkoholvaner. Ud over skævheden i det adspurgte panel, kan der også være en skævhed i hvem fra panelet, der vælger at besvare et spørgeskema om egne alkoholvaner. Det kan f.eks. være tilfældet, at personer, der drikker meget, har lukket spørgeskemaet ned, da de fandt ud af, at spørgeskemaet handlede om alkohol. Problemet med skævhed og bortfald

¹⁰ Voxmeter sikrede, at der ikke var gengangere mellem første og anden dataindsamling.

imødekommes delvist af indsamlingen via kvoter. Ved at indsamle data via kvoter har Userneeds sikret, at data er repræsentativt i forhold til køn, alder, region og uddannelse.

Selvrapporteringen skaber en vis usikkerhed ved data. Der kan være en tendens til, at folk svarer det, de tror, afsenderen gerne vil høre. Det kan for eksempel medføre en underrapportering af alkoholforbruget. Af den grund blev respondenterne først oplyst om afsenderen på undersøgelsen (Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne) ved afslutningen af undersøgelsen. Anonymiteten ved webundersøgelser kan hjælpe til, at respondenterne føler det nemmere at give ærlige svar, sammenlignet med telefoniske interviews, hvor man i højere grad kan have en følelse af, at skulle stå til ansvar for ens besvarelse.

Spørgsmål til undersøgelsen

Spørgsmål til undersøgelsen kan rettes til analyse og evalueringskonsulent Anne Sofie Plum Christensen (asc@cancer.dk) fra evalueringsenheden i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne.

Litteraturliste

1. Broholm, K., *Alkohol og Helbred*, in Sundhedsstyrelsen. 2008, Sundhedsstyrelsen: København. p. 1-67.
2. Eliassen, M., et al., *Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects*. Eur.J.Epidemiol., 2014. **29(1)**: p. 15-26.
3. Jorgensen, M.B., et al., *Alcohol consumption and risk of unemployment, sickness absence and disability pension in Denmark: a prospective cohort study*. Addiction, 2017. **112(10)**: p. 1754-1764.
4. WHO, *Alcohol drinking (IARC monographs on the evaluation of the carcinogenic risks to humans)*. International Agency for Research on Cancer Working Group on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans. WHO Press 1988. **44**.
5. WHO, *A review of human carcinogens. Part E: Personal habits and indoor combustions (IARC monographs on the evaluation of carcinogenic risks to humans; v100E)*. WHO press, 2012. **100E**.
6. Schutze, M., et al., *Alcohol attributable burden of incidence of cancer in eight European countries based on results from prospective cohort study*. BMJ, 2011. **342**: p. d1584.
7. Størup, M., et al., *Forebyggelsespakke - Alkohol*. 2012, Sundhedsstyrelsen: København.
8. Sundhedsstyrelsen, *Danskernes Sundhed - Den Nationale Sundhedsprofil 2017*. 2018.
9. TrygFonden, M.M., *Mellem broccoli og bajere - forebyggelse ifølge danskerne*. 2017.
10. TrygFonden, M.M., *Forebyggelse - ifølge danskerne*. 2012.
11. Mandag Morgen, T., *Fremtidens alkoholpolitik - ifølge danskerne*. 2009.
12. Christensen, A., Hansen L, Thomsen KL & Meyer MKH, *Danskernes alkoholvaner 2017*. 2018.
13. Seitz, H.K., et al., *Epidemiology and pathophysiology of alcohol and breast cancer: Update 2012*. Alcohol Alcohol, 2012. **47(3)**: p. 204-12.
14. Bagnardi, V., et al., *Light alcohol drinking and cancer: a meta-analysis*. Ann Oncol, 2013. **24(2)**: p. 301-8.
15. WCRFI, *Continuous Update Project Report: Diet, Nutrition, Physical Activity and Colorectal Cancer*. 2017.
16. Sundhedsstyrelsen, *Evaluering af Sundhedsstyrelsens forebyggelseskampagner 2011 - Konklusionsrapport (udarbejdet af Advice - sig det videre)*. 2012.
17. Mahler Sørensen, M.L., et al., *Danskernes holdninger til unges alkoholvaner 2014*. Kræftens Bekæmpelse, 2015.
18. Christensen, A.S.B.C.H.L.Z.E., *Unges alkoholvaner i Danmark 2017 - en kortlægning*. Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba), 2018.
19. Schiøth C, B.C., Hansen L & Mortensen JH, *Unges alkoholvaner i Danmark 2016 - en kortlægning*. Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba), 2017.
20. Schiøth, C.B., CL; Hansen L, *Unges alkoholvaner i Danmark 2015 - en kortlægning*. 2016.
21. Schiøth, C., A.F. Krarup, and C.L. Behrens, *Unges alkoholvaner i Danmark 2014 - en kortlægning*. Kræftens Bekæmpelse, 2014.

22. Meyer, M.K.H.B., Christine Lind, *Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2016*. 2017.
23. Behrens, C.L., J.H. Mortensen, and S. C., *Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2015*. 2016, Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2016: København. p. 1-34.
24. Dobrow, M.J., et al., *Response audit of an Internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates*. *J.Med.Internet.Res.*, 2008. **10**(4): p. e30.

I denne rapport kortlægges voksne danskeres alkoholvaner i 2018. Rapporten er baseret på data fra en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 3.070 danskere i alderen 18-74 år. Undersøgelsen er gennemført af analyseinstituttet Userneeds, og data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder, region og uddannelse.

I rapporten kortlægges blandt andet 18-74-åriges:

- Alkoholforbrug
- Alkoholforbrug i forskellige situationer
- Holdninger til strukturelle forebyggelsestiltag
- Holdninger til- og oplevelser med den danske alkoholkultur
- Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft
- Kendskab til genstandsgrænserne

Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne.

**Kræftens Bekæmpelse og
TrygFondens alkoholkampagne**
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00
www.alkohologkræft.dk